Ватанни севмак иймондандур!

ЎЗБЕКИСТОН ОВОЗИ

Ўзбекистон Халқ демократик партиясининг газетаси

Газета 1918 йил 21 июндан чиқа бошлаган

1994 йил 12 июль, сешанба № 114 (21.718). Сотувда эркин нархда:

МАҚСАД—ҲАМКОРЛИКНИ ЯНАДА МУСТАҲКАМЛАШ

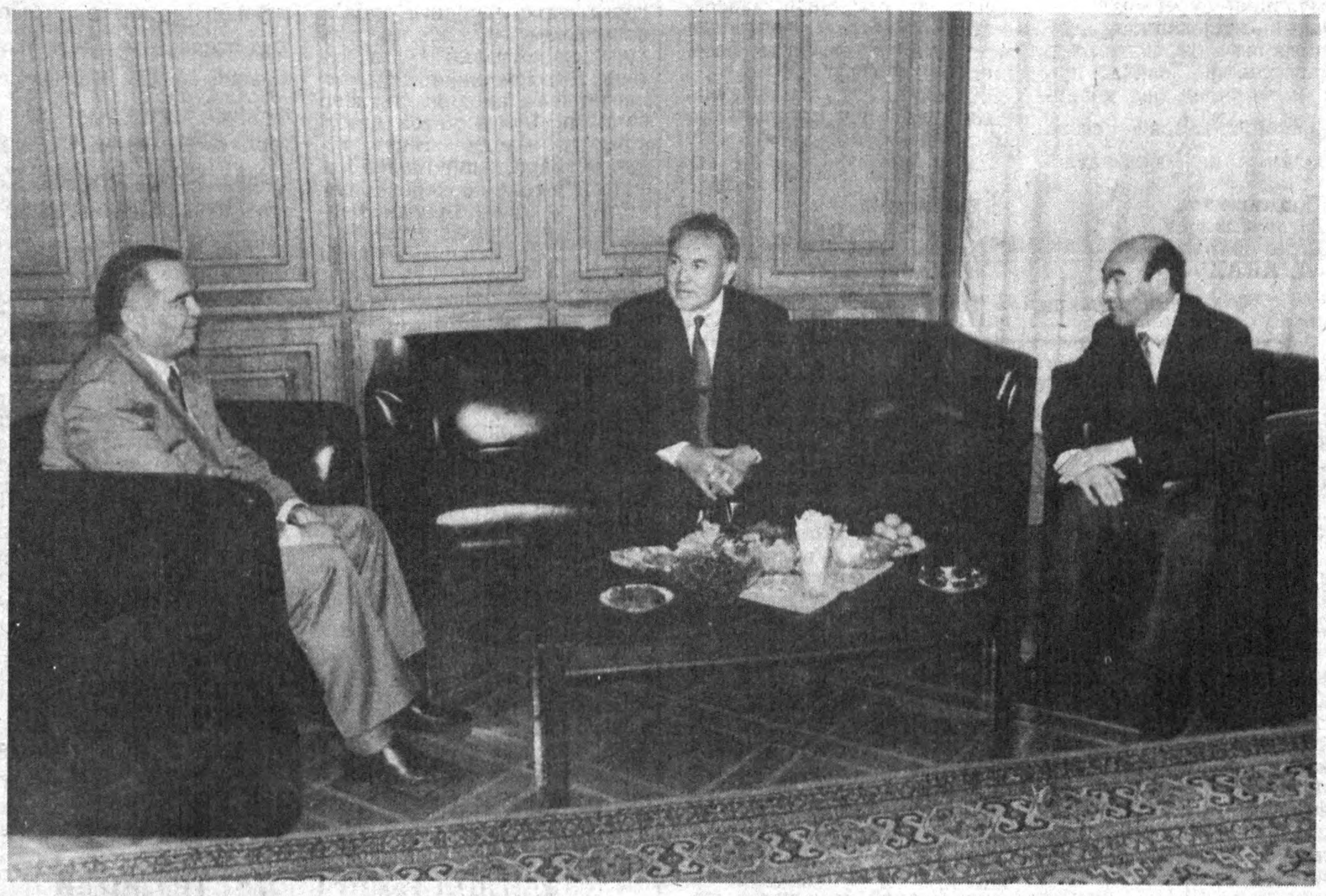

Суратда уч давлат раҳбарларининг самимий суҳбати.

А. Илёсов олган сурат.

Бу ҳафта дунё кўп тарихий воқеаларнинг шоҳиди бўлган. Тараққиёт мароми жадаллашган ушбу даврда ҳам биз, тарих зарварақларига ёзилажак воқеа-ҳодисаларга тез-тез гувоҳ бўлмоқдамиз. Бироқ, содир бўлаётган воқеалар ичида шундайлари борки, улар бевосита келажакка даҳлдордир. Бундай кунлар ўз мазмуни билан йиллар[га], асрларга татигулик. Ўзбекистон, Қозоғистон ва Қирғизистон давлат ва ҳукумат раҳбарлари Алматида учрашган 8 июль ана шундай тарихий кунлар сирасига киради.

Учрашув чоғида қадим Туркистон заминидаги қардош мамлакатлар муаммоларни бaҳамжиҳат ҳал этиш, ҳамжиҳатлиқ йўлида ғоят муҳим амалий қадам қўйдилар. Уч мамлакат Президентлари ва Бош вазирлари иштирокидаги давлатлараро кенгашнинг тузилиши, унинг ишчи органи сифатида доимий фаолият кўрсатадиган ижроия қўмитаси барпо қилиниши, иқтисодий интеграцияга кўмаклашувчи давлатлараро Марказий Осиё ҳамкорлик ва ривожланиш банки таъсис этилишига аҳдлашув ушбу тарихий учрашувнинг оламшумул натижаларидандир.

Маълумки, халқларимизнинг истиқлол нашидасини сура бошлаганига ҳали кўп вақт бўлгани йўқ. Айни пайтда Марказий Осиёдаги мамлакатлар ҳам ўзининг давлат тузумини барқарорлаштириш, жаҳон ҳамжамиятида муносиб ўрин эгаллаш учун интилмоқда. Афсуски, остонамизга истиқлолдан илгарироқ иқтисодий қийинчиликлар қадам қўйди. Иқтисодий алоқаларнинг узилиб қолиши бозор муносабатларига ўтишни мураккаблаштирди. Ана шу пайтда замон қўшни ва хорижий мамлакатлар билан тенглик ва ўзаро манфаатдорликка асосланган янгича муносабатларни шакллантиришни тақозо этди.

Ростини айтиш керак, бу жараён осон кечмаётир. Буни МДҲнинг қисқа тарихи мисолида ҳам кўриш мумкин. Амалий ишга ўтиш механизмининг яратилмагани янгича иқтисодий муносабатларга замин ҳозирлаш учун тузилган бу ташкилотнинг асосий қусуридир. Шу сабабли ҳам МДҲ кутилган натижаларни бермаяпти. Алмати учрашувининг қимматли шундаки, унда Ўзбекистон Президенти Ислом Каримов ташаббуси билан аҳдномаларни амалга оширишнинг пухта механизми яратилди.

Президентлар кенгаши таркибида Бош вазирлар кенгаши, мудофаа вазирлари кенгаши ҳамда ташқи ишлар вазирлари кенгаши ҳам фаолият юритадики, бу ўзига хос мукаммал механизм иқтисодий, сиёсий ҳамда мудофаа соҳаларида ҳаракатларни мувофиқлаштириш, мавжуд муаммоларни зудлик билан ҳамжиҳатликда ҳал этиш имконини беради. Давлатлараро битимлар, шартномаларнинг амалга ошишига бевосита бош-қош бўладиган ижроия қўмита давлат ва ҳукумат раҳбарлари кенгаши фаолиятининг самарали бўлишини таъминлайди.

Ислом Каримов бу кенгашларга бир йил давомида Қозоғистон вакиллари раҳбарлик қилишини ва фаолият маркази Алмати шаҳри бўлишини таклиф этди.

— Тажриба шуни кўрсатадики,— деди жумладан Ислом Каримов,— бошқарув тизимининг сочилиб кетиши яхши натижа бермайди. Шу сабабли бошқарув маркази бир жойда бўлиши, барча кенгашларда раҳбарлик бу сафар Қозоғистон вакилларига юклангани ишнинг унумли бўлишига хизмат қилади. Кейинги йилда кенгашларга Қирғизистон ва орадан яна бир йил ўтиб, Ўзбекистон вакиллари раҳбарлик қиладилар.

Ўзбекистон Президентининг бу таклифи барчага маъқул бўлди. Шуниси аҳамиятга моликки, кенгаш раҳбарларининг ўринбосарлари доимий, яъни узлуксиз фаолият юритади.

Таъсис этишга келишилган Марказий Осиё ҳамкорлик ва ривожланиш банки 9 миллион АҚШ доллари миқдорига тенг низом жамғармасига эга бўлади. Учрашувда бу банк иқтисодий интеграцияни кучайтириш борасида ғоят муҳим ишларни амалга ошириши лозимлиги таъкидланди. Ёқилғи, энергетика, машинасозлик, алоқа тармоқлари ва бошқа муҳим соҳалардаги давлатлараро йирик лойиҳаларни амалга оширишда, қолаверса, хорижий сармояларни мамлакатларимиз ҳудудига жалб этишда унинг ҳиссаси беқиёс бўлади. Ушбу банкнинг қароргоҳи ҳам Алматида жойлашади. Шароит тақозо этган тақдирда унинг ваколатхоналари ёхуд корреспондент ҳисобларини Ўзбекистон ва Қирғизистонда очишга келишилди.

Ўзбекистон, Қозоғистон ва Қирғизистон давлат делегацияларининг музокаралари ниҳоясида Президентлар Ислом Каримов, Нурсултон Назарбоев ва Асқар Акаев журналистлар билан учрашдилар. Унда эришилган аҳдномалар Тошкентда, Ўрдабошида ва Чўлпонотада қабул қилинган ҳужжатларнинг руҳига мос экани, улар уч қардош мамлакат халқларининг фаровонлигини юксалтириш йўлида амалга оширилаётган иқтисодий ислоҳотларнинг давоми экани қайд этилди.

Ислом Каримов журналистларга ушбу ҳамжиҳатлик МДҲдан ташқари ёхуд бирор мамлакатга қарши иттифоқ деб талқин қилинмаслиги лозимлигини алоҳида таъкидлади.

— Учрашув якунлари ягона иқтисодий макон яратиш борасидаги ҳаракатларимизнинг сифат жиҳатидан янги босқичга ўтганидан дарак беради,— деди Ўзбекистон Президенти.— Иқтисодий интеграцияни амалда жорий этиш ушбу босқичнинг асосий ўзига хослигидир.

Журналистларнинг республикаларнинг ўзига хос иқтисодий имкониятлари ҳамкорликка киришган бирор мамлакат манфаатларига путур етказмайдими, деган саволига Ислом Каримов ва Нурсултон Назарбоев жавоб қайтарди. Улар республикалар ягона миллий валютага эга бўлган тақдирда ана шундай хавф юзага келиши мумкинлигини таъкидлаб, валюталарнинг бошқа-бошқа экани, ўзаро ҳисоб-китобларда бунинг олдини олиш имконияти яратилишини айтдилар.

Қабул қилинган қарорлар, эришилган аҳдномалар оддий инсонга нима беради?— Нурсултон Назарбоев бу саволга жавоб берар экан, қардош давлатлар раҳбарларининг Тошкентдаги учрашувидан сўнг мамлакатлар ўртасидаги божхона тўсиқлари олиб ташлангани қон-қардошлик риштaлари билан чамбарчас боғланиб кеттан мамлакатларимиз халқларининг алоқалари, борди-келдиларини осонлаштирганини эслатиб ўтди. Аҳолининг эркин борди-келди қилиши — миграция тўғрисида қабул қилинган битим мамлакатдан мамлакатга кўчиб бориш, фуқароликни алмаштириш, кўчмас мулкни сотиш ва қўшни давлатдан яшаш учун жой сотиб олиш борасидаги муаммоларни осон ҳал этишга кўмаклашишини, қолаверса, иқтисодий ҳамкорлик, интеграция моҳият эътибори билан оддий инсон манфаатларига йўналтирилганини қайд этди.

Ҳарбий-техник ҳамкорлик ҳам шулар жумласидандир. Чунки, бу борадаги ҳамжиҳатлик минтақада тинчлик ва осойишталикни таъминлашга хизмат қилади. Президентлар ҳарбий-техник ҳамкорлиқ мамлакатларнинг ҳарбий саноат мажмуалари ишини ўнглашини ва мудофаа қобилиятини мустаҳкамлашини, мавжуд имкониятлардан биргаликда фойдаланиш бу соҳадаги талай муаммоларни бартараф этишини таъкидладилар.

Дарҳақиқат, Ўзбекистон мўл-кўл пахта етиштириш, қишлоқ хўжалик машиналари ва енгил автомобиль ишлаб чиқариш имкониятига эга, Қозоғистон эса ғалла макони, Қирғизистон энг арзон электр энергияси олинадиган мамлакат бўлган бир вақтда бу каби ихтисослашув катта самаралар бериши тайин.

Учрашув охирида Президентлар ягона иқтисодий макон ҳақидаги шартномага қўшилиш истагида бўлганлар учун эшиклар очиқ эканини яна бир карра айтиб ўтдилар. Тарихий учрашувда қабул қилинган ҳужжатлар ана шунга комил ишонч уйғотади.

* * *

9 июль куни Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов Алматидан Тошкентга қайтиб келди.

Амирқул КАРИМ,
УзА махсус мухбири.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг қарори

МУОМАЛАДАГИ НАҚД ПУЛЛАРНИ КАМАЙТИРИШГА ОИД ЧОРА-ТАДБИРЛАР ТЎҒРИСИДА

Нақд пул муомаласини тартибга солиш ва пулларнинг асоссиз равишда кўпайиб кетишига йўл қўймаслик мақсадида Вазирлар Маҳкамаси қарор қилади:

1. Ўзбекистон Республикасининг Марказий банки ва тижорат банклари корхоналарга, ташкилотлар ва муассасаларга, мулкчилик шаклларидан қатъи назар, нақд пулларни иш ҳақи ва унга тенглаштирилган тўловлар, пенсиялар, нафақалар ва стипендияларни, шунингдек сафар харажатларини тўлаш учунгина берсинлар.

2. Белгилаб қўйилсинки,

мулкчилик шаклларидан қатъи назар, хўжалик юритувчи субъектлар ўртасидаги ҳисоб-китоблар банк муассасалари орқали нақд пулсиз амалга оширилади;

давлат (акционерлик) корхоналари ва ташкилотларидан кооперативларнинг, фермерларнинг, хусусий ва кичик корхоналарнинг ҳисоб варақаларига тушадиган пул маблағлари операциялар ва тўловлар уларнинг устав фаолияти соҳасига мувофиқ келган тақдирда қўшиб қўйилади;

аҳолининг омонатлари бўйича операциялар Ўзбекистон Республикаси Марказий банкининг лицензиялари (рухсатномалари)га эга бўлган банк муассасалари томонидангина амалга оширилади.

3. Ушбу қарор чиққан кундан бошлаб «Ўзкооптайёрловсавдо», бошқа воситачи ва тайёрлов ташкилотларининг аҳолидан харид қилинган қишлоқ хўжалик маҳсулоти учун нақд пул тўлашлари тақиқлансин. Бунда маҳсулотларнинг ҳақи жамғарма тармоғига эга бўлган банкларда фуқароларнинг алоҳида ҳисоб варақларига маблағ ўтказиш йўли билан тўлансин.

Банк муассасалари ана шу ҳисоб варақларидан маблағларни тегишли банкларнинг ҳисоб-китоб чеклари ва чек дафтарчаларидаги чеклар ҳолидагина берсинлар.

«Ўзкооптайёрлов с а в д о» бирлашмасига қишлоқ хўжалик маҳсулотлари тайёрлаш ва чорва моллари харид қилиш учун нақд пул қандай мақсадларга ажратилгани ва қайтарилиши кўрсатилган ҳолда фақат республика ҳукуматининг қарорига биноан ажратилсин.

4. 1994 йилнинг 11 июлидан бошлаб нақд пулга майда улгуржи савдо қилиш, шунингдек корхоналар, муассасалар ва ташкилотларнинг жорий хўжалик эҳтиёжлари учун нақд пул бериш тақиқлансин.

Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги ва Марказий банки, «Ўзбексавдо» уюшмаси ва «Ўзбекбирлашув» бошқаруви билан биргаликда бир ҳафта муддат ичида майда улгуржи савдо бўйича товарлар сотиш ва нақд пулсиз ҳисоб-китоб бўйича корхоналарнинг жорий хўжалик эҳтиёжларини таъминлаш, шунингдек умумий овқатланиш ташкилотлари тушган фойданинг бир қисмидан қишлоқ хўжалик маҳсулоти харид қилиш учун фойдаланиши тартиби тўғрисида таклифлар киритсинлар.

5. 1994 йилнинг 1 августидан меҳнатга ҳақ тўлаш учун ажратиладиган маблағлар давлат йўли билан тартибга солиб турилиши жорий этилсин. Шу мақсадда;

барча мулкчилик шаклидаги корхоналар ва ташкилотлар (бюджетдагилардан ташқари) маҳсулот (иш, хизмат) ҳажми ўсишининг ҳар бир фоизи учун база даврига нисбатан таққослама нархларда 0,7 фоизгача иш ҳақи фондини оширишлари мумкинлиги;

хўжалик юритувчи субъектлар белгиланган нисбатни турли сабабларга кўра ошириб юборган ҳолларда меҳнатга ҳақ тўлаш фондининг асоссиз оширилган қисми тўла бюджет ҳисобига ўтказилиши белгилаб қўйилсин.

Тижорат банклари хўжалик юритувчи субъектлар меҳнатига ҳақ тўлаш учун маблағлар сарфланишини ҳар чоракда назорат қилиб бориши белгилаб қўйилсин.

6. Ўзбекистон Республикасининг Адлия вазирлиги бир ой муддат ичида Ўзбекистон Республикасининг амалдаги қонунларига ҳамда илгари қабул қилинган қарорларга мазкур қарордан келиб чиқадиган ўзгартириш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида таклифлар тақдим этсин.

Вазирлар Маҳкамасининг Раиси И. КАРИМОВ.

МАРКАЗИЙ ОСИЁ ҲАМКОРЛИК ВА РИВОЖЛАНИШ БАНКИНИ ТАЪСИС ЭТИШ ТЎҒРИСИДА ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ, ҚОЗОҒИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВА ҚИРҒИЗИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ЎРТАСИДА

БИТИМ

Бундан кейин томонлар деб аталадиган ушбу битим қатнашчилари бўлган давлатлар,

томонлар ўртасида ягона иқтисодий макон тузиш тўғрисидаги шартномага асосланиб,

[са]вдо-сотиқ, молия муносабатларини сақлаб қолиш, қўшма ишлаб чиқаришларни ривожлантириш манфаатларига амал қилиб,

томонларнинг ҳукуматлараро битимларида назарда тутилган савдо, савдодан ташқари ва бошқа операциялар бўйича кўп томонлама давлатлараро ҳисоб-китобларни ташкил этиш ҳамда амалга ошириш зарурлигини эътироф этиб,

қуйидагилар тўғрисида аҳдлашиб олдилар:

1-модда

1. Қўшма банк — Марказий Осиё Ҳамкорлик ва ривожланиш банкини (бундан кейин МОҲРБ — банк деб аталади) ташкил этиш. Ўзбекистон Республикаси ҳукумати, Қирғизистон Республикаси ҳукумати, Қозоғистон Республикаси ҳукумати банкнинг таъсисчи аъзолари ҳисобланадилар.

2. Банк кенгаши банкни бошқариш органи ҳисобланади, унинг таркибига томонлардан ваколат берилган биттадан вакил киради. Банк кенгашининг қарорлари банк уставида белгиланган тартибда қабул қилинади.

3 Банк орқали ўтказиладиган ҳисоб-китоблар эркин алмаштириладиган валютада, миллий валюталарда ёки банк кенгаши томонидан белгиланган махсус тўлов воситаларида амалга оширилади.

2-модда

Банк Алмати шаҳрида жойлашади. Банк юридик шахс ҳисобланади. Банк Халқаро молия ҳамда банк ташкилотлари ва уюшмаларида қатнашиши мумкин.

Банк фаолияти ушбу битим ва унинг узвий қисми ҳисобланадиган банк устави билан тартибга солинади.

Банк билан банк жойлашган мамлакат ўртасидаги муносабатлар мазкур давлатнинг қонунчилигига мувофиқ ва тегишли битим билан белгиланади.

3-модда

Банкка қуйидаги вазифалар юкланади:

ҳукуматлараро битимларда назарда тутилган савдо ва бошқа операциялар бўйича кўп томонлама давлатлараро ҳисоб-китобларни ташкил этиш ва амалга ошириш;

мулкчилик шаклларидан қатъи назар, қўшма корхоналар ташкил этишга ва уларнинг фаолиятини кенгайтиришга кўмаклашиш;

томонларнинг стратегик дастурларини кредитлар билан таъминлаш;

умумминтақавий мақсадлардаги объектларни маблағ билан таъминлаш;

томонларнинг иқтисодиётини ўрганиш ва таҳлил қилиш ҳамда томонларнинг банкларига таклифлар ва тавсиялар бериш.

4-модда

1. Банкнинг 9 (тўққиз) миллион АҚШ доллари ёки (банк кенгашининг қарорига биноан) бошқа валютадаги эквивалент миқдордаги бошланғич устав сармояси банк таъсисчи аъзоларининг банк кенгаши томонидан белгиланадиган миқдорлардаги бадаллари ҳисобига шаклланади.

2. Устав сармояси миқдори банк кенгашининг қарорига биноан кўпайтирилиши мумкин.

3. Янги давлат банк аъзолигига қабул қилинганда банкнинг устав сармояси миқдори кўпаяди. Банк янги аъзоси бадали миқдорини, уни тўлаш усули ва муддатларини банк кенгаши унинг билан келишган ҳолда белгилайди.

4. Банк банк кенгаши қарорига биноан ташкил этиладиган махсус фондларга эга бўлиши мумкин.

5-модда

1. Давлатларнинг хўжалик юритувчи субъектлари ўртасидаги жорий тўловлар икки томонлама ва кўп томонлама асосда амалга оширилади ҳамда уларнинг миллий қонунчилиги билан тартибга солинади.

2. Миллий валюталарнинг томонларнинг ўзаро ҳисоб-китобларидаги курси банк кенгаши томонидан аниқланади.

Томонлар валюталарнинг Миллий (Марказий) банклар томонидан белгиланадиган курслари тўғрисида валюта курси ўзгаргандан кейинги кундан кечикмай ахборот тақдим этадилар.

6-модда

1. Ҳар қайси томон ҳукуматлараро битимлар бўйича навбатдаги муддатга ва умумий товар обороти доирасида савдо-иқтисодий битимлар тузаётганда кўрсатиб ўтилган муддат доирасида тушумлар ва тўловларнинг бошқа томонлар, банк аъзолари билан мутаносиб бўлишини таъминлашга интилади. Бунда миллий ёки бошқа валютада мумкин бўлган резервларни яратиш (улардан фойдаланишни), шунингдек, кредит олиш (уни тўлаш) имконияти ҳисобга олинади.

2. Савдодан ташқари операциялар бўйича ҳисоб-китоблар савдодан ташқари тўловлар бўйича ҳисоб-китоблар тўғрисидаги ҳукуматлараро битимлар асосида амалга оширилади.

7-модда

Банк банк аъзолари бўлмаган бошқа давлатларга, уларнинг банк кенгаши томонидан белгиланадиган тартибда ва шартларда ҳукуматлараро ҳисоб-китобларда қатнашишлари учун, корреспондентлик счётлари очиши мумкин.

8-модда

Ушбу битимга банк фаолиятининг мақсади ва қоидаларини эътироф этувчи бошқа давлатлар ҳам қўшилиши мумкин. Банкнинг янги аъзоларини қабул қилиш шартлари ва тартиби унинг устави билан белгиланади.

9-модда

1. Мазкур битим фақат барча томонларнинг розилиги билан ўзгартирилиши мумкин.

2. Ҳар қайси томон ушбу битимда қатнашишни, бу ҳақда банк кенгашини камида олти ой олдин маълум қилган ҳолда рад этиши мумкин. Кўрсатилган муддат мобайнида банк билан тегишли томон ўртасидаги уларнинг ўзаро мажбуриятлари бўйича муносабатлар тартибга солиниши керак.

3. Ушбу битим томонларнинг қонунчилигига мувофиқ ички давлат расмий маросимлари бажарилган вақтдан бошлаб кучга киради.

1994 йил 8 июлда Алмати шаҳрида ўзбек, қозоқ, қирғиз ва рус тилларида тўрт асл нусхада тузилди, у депозитарийда — Ўзбекистон Республикаси ҳукумати архивида сақланади, у мазкур битимни имзолаган республикалар ҳукуматларига унинг тасдиқланган нусхасини юборади.

Ўзбекистон Республикаси номидан	Қозоғистон Республикаси номидан	Қирғизистон Республикаси номидан
И. КАРИМОВ	Н. НАЗАРБОЕВ	А. АКАЕВ

Қозоғистон Республикаси, Қирғизистон Республикаси ва Ўзбекистон Республикаси давлат бошлиқларининг

ҚАРОРИ

Қозоғистон Республикаси, Қирғизистон Республикаси, Ўзбекистон Республикаси давлат бошлиқлари қарор қиладилар:

1. Қозоғистон Республикаси, Қирғизистон Республикаси ва Ўзбекистон Республикаси Президентлари ҳамда Бош вазирларидан иборат Давлатлараро Кенгаш тузилсин.

2. Давлатлараро Кенгаш таркибида қуйидагилар таъсис этилсин:

Қозоғистон Республикаси, Қирғизистон Республикаси ва Ўзбекистон Республикаси Бош вазирлари кенгаши;

Қозоғистон Республикаси, Қирғизистон Республикаси ва Ўзбекистон Республикаси Ташқи ишлар вазирлари кенгаши;

Қозоғистон Республикаси, Қирғизистон Республикаси ва Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлари кенгаши.

3. Доимий ишлайдиган ишчи ташкилот — давлатлараро Кенгаш ижроия қўмитаси тузилиб, унинг зиммасига мувофиқлаштириш—маслаҳат бериш, фараз ва таҳлил қилиш ҳамда ахборот тарқатиш вазифалари юклансин.

Ижроия қўмита қароргоҳи Алмати шаҳрида бўлиши белгилаб қўйилсин.

4. Қозоғистон Республикаси, Қирғизистон Республикаси ва Ўзбекистон Республикаси Бош вазирларига тузиладиган ташкилотлар тўғрисидаги Низом, шунингдек Давлатлараро Кенгаш ижроия қўмитасининг ички тузилишини, сметаси ва штатлар рўйхатини бир ой давомида ишлаб чиқиш топширилсин.

Тузиладиган ташкилотлар иштироки давлатлар томонидан тенг асосда маблағ билан таъминланади.

5. Давлатлараро Кенгаш ва унинг ташкилотларига раҳбарлик алмашиб туриш асосида, навбат билан амалга оширилиши белгилаб қўйилсин.

Дастлабки иш йилида мазкур барча ташкилотларга раҳбарлик қилиш Қозоғистон Республикаси вакиллари зиммасига юклансин.

1994 йил 8 июлда Алмати шаҳрида ҳар бири қозоқ, қирғиз, ўзбек ва рус тилларида уч асл нусхада тайёрланди, барча матнлар бир хил кучга эга.

Қозоғистон Республикаси номидан	Қирғизистон Республикаси номидан	Ўзбекистон Республикаси номидан
Н. НАЗАРБОЕВ	А. АКАЕВ	И. КАРИМОВ

АҲОЛИ КЎЧИШИ СОҲАСИДАГИ ҲАМКОРЛИК ТЎҒРИСИДА

МЕМОРАНДУМ

Қозоғистон Республикаси, Қирғизистон Республикаси ва Ўзбекистон Республикаси,

қардош мамлакатлар халқлари тарихи, маданияти ва маънавиятининг муштараклигига ва давлатлар ўртасида таркиб топган мустаҳкам алоқаларга асосланиб,

ақл-заковат, маданият ва меҳнат салоҳиятини сақлаб қолиш ва кўпайтириш зарурлигини англаб,

Қозоғистон Республикаси, Қирғизистон Республикаси ва Ўзбекистон Республикаси ўртасида ягона иқтисодий маконни вужудга келтириш тўғрисидаги шартнома тагин ҳам мустаҳкамроқ ҳамкорлик қилиш ва ҳар томонлама яқинлашиш учун қулай шароит яратишини, шу мамлакатларнинг манфаатларига мос келишини, тинчлик ва хавфсизлик ишига хизмат қилишини қайд этиб,

(Давоми иккинчи бетда).

АҲОЛИ КЎЧИШИ СОҲАСИДАГИ ҲАМКОРЛИК ТЎҒРИСИДА

МЕМОРАНДУМ

(Давоми. Боши биринчи бетда).

Қозоғистон, Қирғизистон ва Ўзбекистонда барча фуқаролар қайси миллатга ва динга мансублигидан қатъи назар, иқтисодий ва ижтимоий-сиёсий ҳаётнинг барча соҳаларида фаол иштирок этишлари учун барча зарур шарт-шароит яратилганини таъкидлаб, бу мамлакатларда сиёсий барқарорлик, фуқаролар тинчлиги ва миллатлараро тотувликка эришилганини эътиборга олиб,

меҳнат ресурсларидан оқилона фойдаланиш соҳасида интеграцияни ҳар томонлама ривожлантиришга интилиб,

салбий оқибатлар иқтисодиётга ва жамиятдаги маънавий-руҳий муҳитга таъсир қилаётганидан безовта бўлиб,

мазкур масалаларни аҳолининг кўчиши соҳасида биргаликдаги ҳаракатларни ишлаб чиқиш ва амалга ошириш йўли билан ҳал қилишга интиладилар. Бу ҳаракатлар қуйидагиларга қаратилган:

— минтақада яшаётган ҳар бир халқнинг ўзига хос миллий хусусиятларини сақлаб қолиш, миллий маданиятлар ва тилларни ривожлантириш учун шароитларни таъминлаш;

— иқтисодиётнинг яқинлашувига кўмаклашадиган миллатлараро ва минтақавий компанияларни, илмий-ишлаб чиқариш марказларини барпо этиш учун шароит яратиш;

— бир давлатнинг бошқа давлат ҳудудида яшаётган фуқароларига ўз мол-мулкини, шу жумладан [illegible] қонунларига мувофиқ равишда ишлаб чиқариш воситаларига эгалик қилиш, фойдаланиш ва тасарруф этиш кафолатларини бериш;

— фуқароларнинг пулларини, шу жумладан пенсия, нафақа, алиментларни бир давлатдан иккинчисига ўтказиш масалаларини ҳал қилиш;

— фуқаролар малакасини, шу жумладан гувоҳномалар, дипломлар ва шаҳодатномаларни ўзаро тан олиш механизми ва тартибини такомиллаштириш;

— меҳнат ресурсларидан фойдаланиш соҳасидаги ҳамкорликни ҳар томонлама ривожлантириш.

Давлат бошлиқлари мазкур меморандумни амалга ошириш мақсадида ўз ҳукуматларига 1994 йилнинг охирига қадар Қозоғистон Республикаси, Қирғизистон Республикаси ва Ўзбекистон Республикаси ўртасида аҳолининг кўчиши соҳасида ҳамкорлик дастурини ишлаб чиқишни топширадилар.

Мазкур меморандум 1994 йил 8 июль куни Алмати шаҳрида ҳар бири қозоқ, қирғиз, ўзбек ва рус тилларида уч асл нускада имзоланди.

Қозоғистон Республикаси Президенти Н. НАЗАРБОЕВ
Қирғизистон Республикаси Президенти А. АКАЕВ
Ўзбекистон Республикаси Президенти И. КАРИМОВ

ҚОЗОҒИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ, ҚИРҒИЗИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВА ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ХАЛҚЛАРИГА

МУРОЖААТНОМА

Азиз ватандошлар!

Қозоғистон Республикаси, Қирғизистон Республикаси ва Ўзбекистон Республикаси ўртасидаги ягона иқтисодий макон ҳақиқатга айланмоқда ва ҳозирнинг ўзидаёқ иқтисодиёт, сиёсат, маданият ҳамда одамларнинг кундалик алоқалари соҳасида сезиларли натижа бера бошлади.

Олий инсоний муносабатларни чуқурлаштириш, одамларнинг кундалик алоқаларини енгиллаштириш ва маданий алоқаларни мустаҳкамлаш — буларнинг барчаси пировард натижада чуқур инсонпарварлик йўналишида бўлиб, маърифий мулоқотнинг объектив қонунлари билан белгиланади. Биз биргаликда ёрқин келажагимизга замин ҳозирлаяпмиз. Бундай келажакни бирлик ва жипсликсиз, бизнинг — Марказий Осиё халқларининг тақдири муштараклигини ва келажаги бир хиллигини равшан англамай туриб, тасаввур қилиб бўлмайди.

Бизнинг мустаҳкам қардошлик алоқаларимиз тарихий, жуғрофий, маданий муштараклик ва тилимизнинг умумийлиги билан боғлиқ. Биз кўп асрлардан буён давом этаётган дўстлигимиз ва яхши қўшничилигимиз негизида бир-биримизга яқинлашмоқдамиз, айни пайтда миллий ўзига хослигимизни, давлат истиқлоли ва сиёсий мустақиллигимизни сақлаб қолмоқдамиз. Янги тарихий шароитда халқларимизнинг бир-бирига яқинлашаётгани минтақанинг алоҳида бўлиб ажралиб қолишини билдирмайди. Ягона иқтисодий маконни барпо этиш тўғрисидаги шартнома МДҲдаги бошқа давлатларнинг ҳам қўшилиши учун очиқдир.

Ана шу мақсадларни кўзлаб, Алмати учрашувида иқтисодиёт, тадбиркорлик, молия, ҳарбий-техникавий, мудофаа алоқаларини ва ташқи сиёсий фаолиятни бошқаришнинг ҳуқуқий воситаларини таъминлайдиган ҳужжатлар келишиб олинди ва имзоланди. Қабул қилинган қарорларни амалга ошириш учун биз Давлатлараро Кенгашни таъсис этдик.

Шуни аниқ айтиш мумкинки, мазкур ҳужжатлар имзоланиши билан мамлакатларимизнинг фақат ягона иқтисодий макон саригина эмас, балки умумий, сиёсий ва маданий макон сари ҳақиқий ҳаракати бошланди.

Биз, давлат бошлиқлари, мамлакатларимизнинг қудратли иқтисодий, сиёсий ва маънавий салоҳиятини аниқ интеграция дастурларини амалга оширишга, қардош халқларнинг умумий манфаатлари йўлида самарали меҳнат қилишга қаратишга қатъий аҳду паймон қилганмиз ва юртдошларимизга, оқсоқоллар ва ёшларга, сиёсий партияларга, жамоат ташкилотларига, Марказий Осиё минтақасини ўз Ватани деб биладиган барча миллат вакилларига мурожаат қилиб, бу ишда бизни қўллаб-қувватлашни сўраймиз.

Фақат жипслашиш, куч-ғайратларни бирлаштириш, барқарорликни сақлаб қолиш йўли билан биз ҳозирги қийинчиликларни енгиб ўта оламиз ва мамлакатларимизда туб иқтисодий ислоҳотлар ҳамда демократик ўзгаришларни амалга ошириш вазифаларини ҳал қила оламиз.

Алматида имзоланган ҳужжатларнинг моҳияти ва мазмунини, мурожаатномамизни қардош мамлакатларнинг халқлари маъқуллаб, самимий қўллаб-қувватлайдилар, деб умид қиламиз.

Қозоғистон, Қирғизистон ва Ўзбекистон халқлари барчамизни бирлаштириб турган муштарак олижаноб мақсадларни рўёбга чиқаришда мустаҳкам ҳамкорлик қилишига ишонамиз.

Қалбларимиз, ҳис-туйғуларимиз ва орзу-умидларимиз абадий якдил ва якнафас бўлсин!

Қозоғистон Республикаси Президенти Н. НАЗАРБОЕВ
Қирғизистон Республикаси Президенти А. АКАЕВ
Ўзбекистон Республикаси Президенти И. КАРИМОВ

Алмати шаҳри. 1994 йил 8 июль.

ҚОЗОҒИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ, ҚИРҒИЗИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВА ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ДАВЛАТ БОШЛИҚЛАРИНИНГ

БАЁНОТИ

Қозоғистон Республикаси, Қирғизистон Республикаси ва Ўзбекистон Республикаси раҳбарларининг 1994 йил 8 июлда Алмати шаҳридаги учрашуви тўла ҳамжиҳатлик ва ошкоралик руҳида ўтди. Учрашувда қардош давлатларнинг ўртада тарихан таркиб топган анъанавий дўстлик, мустаҳкам ҳамкорлик ва ўзаро ёрдам муносабатлари асосида бир-бирига яқинлашуви жараёни тобора кучайиб бораётгани мамнуният билан қайд этилди. Ягона иқтисодий маконни барпо этиш тўғрисидаги шартнома ўзаро яқинлашиш жараёнини музокаралар ўзанидан амалий ишлар йўлига ўтказишни бошлаб бергани ва сиёсий воқеликка айланиб бораётгани алоҳида таъкидлаб ўтилди.

Тошкент, Ўрдабоши ва Чўлпонота учрашувларининг қардош мамлакатлар халқларининг фаровонлигини оширишни кўзлаб иқтисодий ислоҳотларни ўтказиш ҳамда уларни мувофиқлаштирилган ҳолда амалга ошириш йўлининг давомийлиги тасдиқланди.

Давлат бошлиқлари интеграция дастурларини босқичма-босқич амалга ошириш, бозор иқтисодиётининг ёрдамчи тармоқларини биргаликда барпо этиш ҳамда қабул қилинган қарорларнинг ижросини қаттиқ назорат қилиб бориш мақсадида хўжалик — ҳуқуқий ва ташкилий тусдаги тадбирларни дарҳол ишлаб чиқишнинг муҳимлиги тўғрисида гапирдилар.

Томонлар бир-бирига ўз мамлакатларидаги ижтимоий-сиёсий вазият ҳақида ахборот бердилар, Марказий Осиёдаги ишларнинг аҳволи тўғрисида фикрлашиб олдилар, мустақил давлатлар ҳамдўстлиги мақсадлари ва қоидаларига садоқатларини таъкидладилар.

Қозоғистон Республикаси, Қирғизистон Республикаси ва Ўзбекистон Республикаси раҳбарлари ягона иқтисодий маконни барпо этиш тўғрисидаги шартнома бошқа давлатларнинг қўшилиши учун очиқлигини яна бир бор тасдиқладилар ва МДҲдаги бошқа мамлакатларнинг бу шартномага қўшилишини табриклашларини билдирдилар.

Яқинлашиш жараёнларининг кучайишини объектив ҳаётий зарурат деб ҳисоблаб ва уч томонлама ҳамкорлик муваффақиятли бўлиши учун мамлакатларимизнинг сиёсий, иқтисодий ва маънавий имкониятларини бирлаштириш зарурлигини таъкидлаб,

томонлар:

— миллий қонунлар ва меъёрий ҳужжатларни бир-бирига яқинлаштириш, белгиланган вазифаларни батартиб, ҳуқуқий жиҳатдан асослаб ҳал қилиш мақсадида янги қонунларни ишлаб чиқиш учун парламентлараро даражада қўшма ишчи гуруҳ тузишга;

— иқтисодий, ижтимоий, маданий, ҳуқуқий, ҳарбий соҳаларда ва бошқа соҳаларда мустаҳкам ҳамкорлик қилишга;

— атроф-муҳитни муҳофаза қилиш, табиий офатлар ва фалокатларнинг оқибатларини тугатиш ишида куч-ғайратларни бирлаштиришга, Орол денгизи ҳавзасида ва Оролбўйида экология вазиятини яхшилаш юзасидан қўшимча чоралар кўришга;

— ташқи сиёсий фаолият соҳасида минтақа ва халқаро даражада ўзаро маслаҳатлашиб ҳаракат қилишга келишиб олдилар.

Давлат бошлиқлари баён қилинган мақсадларни рўёбга чиқариш ҳамда иқтисодий, сиёсий, мудофаа ва инсонпарварлик соҳаларидаги куч-ғайратларни мувофиқлаштириш учун Президентлар ва давлатларнинг Бош вазирларидан иборат давлатлараро кенгаш тузишга қарор қилдилар. Давлатлараро кенгаш таркибида:

— Бош вазирлар кенгаши;

— ташқи ишлар вазирлари кенгаши;

— мудофаа вазирлари кенгаши бўлиши кўзда тутилган.

Доимий асосда ишлайдиган ижроия қўмитаси уларнинг ишчи органи ҳисобланади.

Ҳукуматларга қуйидагилар топширилди:

— кредит-ҳисоб-китоб қилиш, бюджет, солиқ, нарх, валюта, бож, ижозатнома, сармоя, нафақа, аҳолининг кўчиб юриши ва ички сиёсатнинг бошқа соҳаларини келишилган қоидалар асосида мувофиқлаштирган ҳолда амалга ошириш чораларини кўриш;

— бир ой муддатда марказий ҳамкорлик ва тараққиёт банкини ташкил этиш учун зарур бўлган таъсис ҳужжатларини тайёрлаш;

— иқтисодиётнинг турли соҳаларида қўшма корхоналар, акционерлик жамиятлари, миллатлараро компаниялар барпо этиш юзасидан дастурлар мажмуини ишлаб чиқиш;

— хўжалик юритувчи барча субъектлар учун кенг имкониятлар ва кафолатларни таъминлаш, тадбиркорликни рағбатлантириш;

— минтақа хавфсизлигини ва халқаро хавфсизликни мустаҳкамлаш манфаатларини кўзлаб, ҳарбий-техника ва мудофаа ҳамкорлиги доирасида ўзаро келишилган стратегияни белгилаш;

— уюшган жиноятчиликка, терроризмга, наркотик ва руҳиятга таъсир этувчи моддаларнинг ғайриқонуний тарқалиши ва сотилишига қарши курашни кучайтириш ҳаракатларини мувофиқлаштириш.

Томонлар бўлиб ўтган учрашувнинг ижобий якунларини таъкидлаб, бу учрашувнинг амалий руҳи, унда қабул қилинган ҳужжатларнинг амалий йўналиши қардош халқларнинг самарали, ўзаро фойдали, тенг ҳуқуқли ҳамкорлигига хизмат қилади, Қозоғистон Республикаси, Қирғизистон Республикаси ва Ўзбекистон Республикаси ўртасидаги тотувлик, яхши қўшничиликни мустаҳкамлашга янги омил бахш этади, деб ишонч билдирдилар.

Алмати шаҳри. 1994 йил 8 июль.

• ХДП ҳаётидан

Депутат ҳисоб берди

Ўзбекистон ХДП Навбаҳор туман кенгаши ижроия бюросининг навбатдаги мажлиси «Гигант» жамоа хўжалигида ўтказилди. Унда хўжалик бошқаруви раиси, республика халқ депутати, партия аъзоси Тошпўлат Болтаевнинг қишлоқ хўжалигига ислоҳотни жорий этиш ҳамда сайловчиларга ижтимоий шарт-шароит яратиб бериш борасидаги фаолияти кўрилди.

Т. Болтаев 1990 йилда бўлиб ўтган сайловларда республика халқ депутатлигига муқобиллик асосида сайланганлиги таъкидланди. Ўтган даврда тумандаги бу йирик хўжаликда иқтисодий ўсиш, аҳоли турмуш маданиятини ошириш бирмунча яхшиланган. Агар тўқсон биринчи йилларда пахта ҳосилдорлиги ўртача 21 центнерни ташкил этган бўлса, эндиликда бу кўрсаткич 28—30 центнерга етди. Замонавий агротехника, илғор технология, фан ютуқлари ўзлаштирилди. Хўжаликда селекция-наслчилик ишлари, чорва маҳсулдорлиги тубдан яхшиланди. Айниқса, иқтисодий ислоҳотларни йўлга қўйиш, тадбиркорликни ривожлантиришга алоҳида эътибор берилди. Бунга мисол қилиб консерва заводи, тикув, тўқув цехлари, ғишт ишлаб чиқариш кичик корхоналарини айтиш мумкин. Бундан ташқари, балиқчилик, тошбақачилик фермалари ташкил этилган. Тўртта тегирмон, иккита мойжувоз одамларнинг оғирини енгил қилмоқда. Шунинг учун ҳам хўжаликда ишсизлик деярли тугатилган. Ўтган йили кичик корхоналар ҳисобидан хўжалик 30 миллион сўм соф даромад олди.

Т. Болтаев халқ депутати сифатида сайловчилар ҳузурида тез-тез бўлиб, наказлар ижросини тўлиқ таъминлашга интилмоқда. Айниқса, шикоят ва аризалар доимо унинг диққат марказида. Ҳозиргача сайловчилар билан 31 маротаба учрашиб, ўз фаолияти ҳақида ҳисоб берди. Сайловолди йиғилишларида тушган 11 та асосий наказнинг қарийб барчаси бажарилди. 200 га яқин ариза ва шикоят ижобий ҳал этилди. «Пахта иши» туфайли жабрланганлардан 30 нафардан ортиғи депутатнинг аралашуви билан иши ижобий ҳал қилинди.

Таҳлиллар шуни кўрсатдики, Т. Болтаев депутатлик фаолиятидан унумли фойдаланишга ҳаракат қилмоқда. Натижада аҳолини ичимлик сув, табиий газ билан таъминлаш масалалари ижобий ҳал этилаётир. «Зарафшон», Навоий номли, «Янгиқўрғон» жамоа хўжаликларида зангори олов ёнди. «Гигант» жамоа хўжалигининг ўзида эса 50 километрга яқин газ қувури ётқизилиб, таъмирланмоқда.

Энг муҳими, депутат Олий Кенгашнинг иши тўғрисида аҳолига мунтазам ахборот бериб боряпти. Кейинги сессия қарорларини сайловчилар билан бўлган учрашувларда чуқур таҳлил этиб берди. Булардан ташқари Т. Болтаев ХДП аъзоси сифатида партия обрўсини ошириш учун ҳам ўз ҳиссасини қўшиб келмоқда. Бюро мажлисида депутат фаолиятидаги айрим камчиликлар ҳақида ҳам айтиб ўтилди.

Пировардида партия аъзоси Т. Болтаевнинг депутатлик фаолияти қониқарли деб баҳоланди.

М. ШАРОПОВ,
«Ўзбекистон овози» мухбири.

«ЗИЛОЛА»НИНГ ДАСТРЎМОЛИ

Қизилтепа туманидаги «Зилола» маиший хизмат кўрсатиш бошқармасида тадбиркор раҳбар Рустам Саломовнинг елиб-югуриши, изланиши туфайли рўмол, дастрўмол, гулли сочиқлар — жами етти турдаги зарур моллар ишлаб чиқарила бошланди.

Гул босиш цехининг Самандар Шоназаров, Акмал Самадов, Ботир Жумаев, Фарид Ёдгоров, Мунира Саидова, Зулхумор Нарзиева каби серғайрат ишчилари маҳсулотларнинг сифатли бўлишига эришмоқдалар. Аҳил жамоа фақат шу тур ҳисобидан ҳар ойда миллион сўмлик халқ истеъмоли моллари тайёрламоқда.

Баҳодир ЭГАМОВ.

ВОБКЕНТДА ҲОКИМ ЎЗГАРДИ

Халқ депутатлари Вобкент тумани кенгашининг сессияси бўлди. Унда ташкилий масала кўрилди. Ш. Иброҳимов бошқа ишга ўтгани муносабати билан аризасига биноан туман ҳокими вазифасидан озод қилинди. Вилоят ҳокими тавсиясига биноан мазкур туман ҳокими ўринбосари бўлиб ишлаётган М. Эсонов Вобкент тумани ҳокими этиб тасдиқланди.

Сессияда Бухоро вилояти ҳокими М. Раҳмонов сўзга чиқиб, Вобкентда кейинги вақтларда иқтисодий ислоҳотлар суст амалга оширилаётгани, фермер хўжаликларига етарли эътибор берилмаётгани, ҳиссадорлик жамиятларига айлантирилган жамоа хўжаликлари фермаларида маҳсулот етиштириш камаяётгани, савдода тартибсизликлар рўй бераётгани ҳақида гапирди.

Сессияда туманни ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш, рўй берган хато ва камчиликларни тезда бартараф этишга қаратилган қарор қабул қилинди.

(ЎзА).

ҲАМДАРДЛИК БИЛДИРИЛДИ

11 июль куни Ўзбекистон Республикаси Бош вазири Абдулҳошим Муталов Корея Халқ Демократик Республикаси Президенти Ким Ир Сеннинг вафоти муносабати билан КХДРнинг мамлакатимиздаги элчихонасига ташриф буюриб, Ўзбекистон ҳукумати номидан Шимолий Корея ҳукумати ва халқига ҳамдардлик билдирди.

Таъзия маросимида Ўзбекистон Республикаси Бош вазири ўринбосари М. Қорабоев ва ташқи ишлар вазири С. Саидқосимов ҳам иштирок этди.

(ЎзА).

СОҲИБҚИРОН НОМИ БИЛАН

ЕХУД ШИРКАТ ХЎЖАЛИГИ АЪЗОЛАРИНИНГ ШИЖОАТ КЎРСАТАЁТГАНЛИКЛАРИ ҲАҚИДА

Эл орасида юрганнинг эли кўп, дейди донишманд халқимиз. Гапнинг рости—биз Акрам Қораев билан бир-икки йилдан бери таниш-билишмиз. Негадир, руҳиятимиз бир-биримизга яқин шекилли, фикрларимиз бир жойдан чиқади. Гап шундаки, одам таниган бу раҳбар қадрдоним билан гурунгларда бўлсам — таъбир жоиз бўлса, маънавият хазинасидан дуру жавҳар йиғаман. Тадбиркорлигига, уддабуронлигига ўзимча тан бераман. У шундай дилкаш инсон.

Давраларда у ҳақда гап кетгудек бўлса, Акрам аканинг ўзига хос фазилатларини таърифлаб, шу чоққача ҳеч кимга гап бермасдим. Бу—рост. Бу гал хизмат сафарига борганимда Акрам Қораевни унчалик ҳам билмаслигимни ҳис этдим. Одатда уни жиддий ва қаттиқ қўл раҳбар, деб юрсам ўта ҳазилкаш, чақ-чақлашишга ҳам мойил киши эканлигини дафъатан «кашф» этдим. Унинг ажойиб, ҳазил-мутойибага бой, ичакузди ҳангомаларини эшитиб, бирам мириқдик, бирам... Ҳар бир инсон — ўзи шунақа, кашф этилмаган оламга ўхшайди.

Гурунг қизигандан қизиди. Гап айланиб яна хўжалик ишларига келиб тақалди. Шу аснодаги бир воқеа қизиқ бўлди. Бир пайт шеригим дабдурустдан:

— Акрам ака, ҳу анави бинони қачон қургансизлар? — деб сўраб қолди қўли билан иморатга ишора қилиб.

— Бизнингча, илгари келганимизда йўқ эди, шекилли...

— Шаҳар берсангиз, айтаман,— ҳазиллашди раис ва яна давом этиб деди,— сиз мухбирларни биламан—янгиликка жуда ўч, қаерда бирон бир нуқсонни илғаб қолсангиз, шу заҳотиёқ қоғозга туширишни ёқтирасиз. Ё шундай эмасми? Сизларнинг ташрифингизни эшитиб, кеча шу бинони қуриб битказдик. Ҳар қалай, танқид қилиб кетмасин дедик-да...

Бу ҳазил-ҳузулдан кўнглимиз янада ёришиб кетди. Муҳтасар ҳазил — мулоқотнинг қудрати шу бўлдики, шеригим билан бироз «баҳслашиш»га ҳам тўғри келди. «Бу бино илгаридан бор», десам—у «йўқ» деб, сўзида туриб олди. Аслида бу бино — мажмуа кейинги пайтда таъмирдан чиқарилган, аслида илгаридан бор бино экан. Бу тафсилотни келтиришимдан мақсад — айни вақтда бу ерда бир кечакундузда 1,5 тонна ун чиқарадиган тегирмон, 150 килограмм кунжут ёғи оладиган мойжувоз, сандиқ ишлаб чиқариш цехи ва бошқа кичик корхоналар тўла қувват билан ишлаб турибди. Бу ҳам Ғаллаорол туманидаги Амир Темур номли ширкат раиси Акрам Қораевнинг тадбиркорлигига ишора қилади, албатта.

Дарвоқе, мазкур ширкатда республикамиз Президентининг ҳаётбахш фармонлари ижросига амал қилинган ҳолда кенг қамровли тадбирлик олиб борилмоқда. Биз юқорида таъкидлаб ўтган кичик корхонага иши тушиб келган бир йигит билан танишдик. У, Акрам аканинг айтишича, 3-ҳиссадорлик жамияти раиси Баҳодир Давронов экан. Унинг бобоси Даврон ота бир пайтлар бу хўжаликка кўп йиллар раҳбарлик қилиб, беназир ва камарбаста хизмати билан эл-юрт эҳтиромини қозонган. Баҳодиржоннинг марҳум бобосига тортгани боисми, айни куч-қувватга тўлишган бу йигитнинг гарчи касби муҳандислик бўлса-да, соҳибкорлар уни ўзларига раислик қилишни қўярда-қўймай сўрашди. Халқ амри — вожиб деганларидек, Баҳодиржон бу жамоага етакчилик қилишдек масъулиятли вазифани ўз зиммасига олди. Кўпчиликнинг ҳурматида ҳикмат бисёр. Шу боис бу азамат атиги уч-тўрт ой ичидаёқ ўзининг нималарга қодир эканлигини намойиш этди. Даврамиздаги суҳбатдошларимиз ҳам буни алоҳида таъкидлашди.

Баҳодиржонни суҳбатта чорладик.

— Ҳозир раҳбар бўлиш ғоят масъулиятли ва шу билан бирга шарафли,— дейди у.— Масъулиятли томони шундаки, айни чоғда мустақил Ўзбекистонимизнинг иқтисодиётини мустаҳкамлаш учун фақат раҳбарлик қобилияти билан иш тутиб бўлмайди. Сабаби — одамлар ўтиш даврининг қийинчиликларини турлича талқин қилишади. Тақчиллик ва муаммолар кўплиги сир эмас. Булар бариси ўткинчи. Буни қўл остингда ишловчиларга тушунтира билиш ҳам катта иқтидор талаб этади. Энг муҳими, Президентимизнинг ғояларини халқ орасида ёйиш — ўз навбатида залворли ютуқлар келтиради. Раислик фаолиятимни ана шу эзгу ишдан бошладим. Самараси ёмон эмас.

Шу денг, халқнинг кайфиятига, аҳиллигига кўп нарса боғлиқ. Ишчиларимизда ана шу кўтаринки кайфиятни юзага чиқаришга саъй-ҳаракат қилдим. Деҳқончиликда бундай иш тутишнинг натижаси аён.

Дастлабки иш кунимдаёқ меҳнат лаҳзалари залворли бўлди, десам — мақтанишга йўйманг. Шу куни 200 гектар ерга ғалла экдик. Бу кўрсаткич тағин ҳам ошиб борди. Ишчиларимиз ҳам хурсанд. Айтиш керакки, баҳорда экилган ғалла майсасини кузги майсаларга тенглаштириш осон кечмади. Ғалла майдонларимизни бир неча марта озиқлантириб, бир неча бор суғоришдан чиқардик. Бундан ташқари бу йил 200 тонна олма, 50 тонна қароли, 450 тонна помидор, 450 тонна картошка, 150 тонна карам ва 500 тонна узум етиштириб, эл дастурхонини нозу неъматларга тўлдиришга муносиб ҳисса қўшмоқчимиз. Иншоолло, ниятимиз барҳақ топажак!

Кейин биз ширкат бош ҳосилоти Ҳаким Донабоев билан дала айлангани чиқдик. Боғларда тўкинчиликнинг нишоналари мана мен деб бўй кўрсатади. Ҳосил мўллигидан мевали дарахтлар шохларини эга бошлабди. Ҳадемай, мевалар ларзонларзон шарбатга тўлади. Биз бундан ғоят қувондик. Буни қарангки, эл насибасига баҳорги аччиқ совуқ ҳам ўз ҳукмини ўтказа олмабди. Ризқимиз бутунлиги — боғларимиз кўрки ҳам истиқболимизга худди ишора қилаётгандек. Ғаллазорларда бошоқлар майин шабадада оҳиста чайқалади. Дон мўл — дастурхонимиз тўкин. «Ғалланг бўлса, тилингдан қўшиқ сира тушмайди» деб халқимиз бежиз айтишмаган.

Фидокорлар... Бу ширкатда бундай олийжаноб ишчилар — меҳнат вакиллари беҳисоб. Рисқул Тожимуродов, Ҳасан Избосаров, Икром Алмуродов, Файзулла Баҳромов, Аҳмад Қўзиев каби механизаторлар, сувчилар, бригадирларнинг ҳар қайсиси хусусида алоҳида сўз юритсак арзийди. Шунингдек, Убайдулло Қорамонов, Марқабой Ҳамроев, Абдурауф Нортойлоқов сингари комбайнчилар ғалла ўримини авж олдиришяпти.

Қайтишимизда бу хўжалик аъзоларига соҳибқирон — Амир Темур руҳи ҳамиша мададкор бўлсин дея такрор-такрор ният билдирдик.

Нурмамат АЛМУРОДОВ,
«Ўзбекистон овози» мухбири.

СУРАТЛАРДА: 1. Ширкат раиси Акрам Қораев бош ҳосилот Ҳаким Донабоев билан истиқбол режалари хусусида ўзаро мулоқотда. 2. Х. Бектемиров билан И. Турдибековларни хўжаликда боғбонлар саркори деб бежиз айтишмайди.

Муаллиф олган суратлар.

ТЎЙГА ТАЙЁРГАРЛИК

Айни кунларда улуғ Давлат арбоби машҳур шоир Феруз таваллудининг 150 йиллигига тайёргарлик ишлари қизғин.

Яқинда Хоразм вилояти ҳокимлиги биносида шоир юбилейини ўтказиш республика ташкилий қўмитасининг кўчма йиғилиши бўлди. Уни Хоразм вилояти ҳокими, юбилейни ўтказиш республика ташкилий қўмитаси раисининг ўринбосари М. Жуманиёзов кириш сўзи билан очди.

Вилоят ҳокими муовини М. Жуманиёзов, вилоят маданият бошқармаси бошлиғи И. Юсупов ва бошқа юбилейга тайёргарлик ишлари билан боғлиқ бўлган мутасадди ўртоқларнинг қилинаётган ишлари тўғрисидаги ахборотини тингланди.

Кўчма йиғилишда Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари, юбилейни ўтказиш ташкилий қўмитаси раиси М. Қорабоев иштирок этиб, у юбилей ўтказилиши кунлари яқинлашиб келаётганлиги муносабати билан шоир ҳаёти ва фаолияти билан боғлиқ бўлган жойларда, ёдгорлик бинолари ва музейларда таъмирлаш ва созлаш ишларини жадаллаштириш лозимлигига эътиборни қаратди.

Йиғилишда Феруз тўйини ўтказиш республика ташкилий қўмитаси аъзолари Ўзбекистон Республикаси Вазирлар маҳкамаси маданият ва туризм шўъбаси мудири А. Жабборов, Республика Маданият ишлари вазири ўринбосари Б. Абдураҳимов, Ўзбекистон композиторлар ва бастакорлар уюшмаси раиси У. Мусаев иштирок этдилар.

Қ. МУҲАММАДРИЗО,
«Ўзбекистон овози» мухбири.

Эркин АЪЗАМ

БИЗНИНГ ТОҒА

(ҲИКОЯ)

Балки эшитган чиқарсиз, тоғамизнинг исми Ғазанфар. Супрақоқдисига меҳри бўлакчамиди, раҳматли бобомиз уни азза-базза дабдаба отига миндириб, эринмай, алланечук мароқ билан номини жуфтлаб «Муҳаммад Ғазанфар» деб атарди. Бундай шарафга муносиб кўрилган фарзандга муомала ҳам, табиийки, ўзгача бўлади: кенжа болам, сен же, болам. Салкам юз йил умр кўрган кўҳна одамнинг чопони этагида вояга етган зумраша ана шу юз йиллик ҳаёт тажрибасини сабийлик зеҳнига бамисоли оҳанрабодек маҳкам жойлаб олган, етти ёшидаёқ етмиш яшар чоллардек салмоқ билан мулоҳаза юритадиган бўлиб қолган эди. Унга дам-бадам маслаҳатлар солинишини айтинг: «Келаси бозор анови қисир қўйни савдога қўйиб, пулига уч-тўртта тувча сотиб олсак, шунга сиз нима дейсиз, мулла Муҳаммад Ғазанфар?», ёки: «Мулла Муҳаммад Ғазанфар, боғ этагидаги ҳу-ув икки туп олманинг танасида чумоли кўргандек бўлдим, чиришини кутмай шуларнинг баҳридан кечсакмикан, девдим...». Хотирингиз жам бўлсинки, бундай пайтда муштаккина тирмизакдан, муқаррар равишда, турмуш ташвишларида чийралиб кетган тажрибакор мўйсафидни-да қаноатлантирадиган бамаъни бир таклиф чиқарди.

Қазоси етиб бобомиз оламдан ўтгач, уруғимизнинг сўзга етар оқсоқолларию ёши улуғ акалари бир четда қолиб, барча маърака-маросимга кенжа тоғамиз Муҳаммад Ғазанфар бош бўлганида, кейинчалик эса у ўз-ўзидан раҳматли бобомизнинг ўрнини ишғол этганида ҳеч ким ажабланмаганининг сабаби ана шунда. Ўтган ўтди, ўрнига муносиб ўринбосар қолди — ёшининг нима аҳамияти бор, тўғрими?

Лекин, бобомиз бу дунёдан кўз юмгач, тоғамизнинг болохонадор исми шарифи ҳам таъсир кўрди. Баъзи бировлар, айниқса, билмаган бегоналар тоғамизга иши тушганда пайғамбаримизнинг муборак номларини айтарди-ю, умматларининг асл исмига келганда ҳафсаласи етмасди. Бегона бўлмасак-да, биз — хеш-табор уни раҳматли бобомиз ўтказиб кетган дабдаба отидан қариндошларча аяб-авайлаб пастга тушириб, тоққина қилиб «Ғазанфар» деб атаймиз. Аммо юз-кўзига эмас, орқаворотдан, ўзаро эслаган-нетганда. Бошқа вақт андак табассум, андак истеҳзо билан — «тоға», «тоғамиз». Шукрки, худо бизни тоғадан қисмаган, нордек-нордек тоғаларимиз бор. Лекин уларни номи билан атаймиз, масалан: Самандар тоға, Искандар тоға. Кенжавойга келганда эса — йўқ, номларини тутмоққа изн берилмайди, у киши — якто, ягона, у киши — тоға, тоғамиз, вассалом! Ўзлари биздан уч-тўрт ёш берида-ю, шундай деб айтамиз. Демай кўринг-чи! Мажбурсиз. Энамиз мажбур қилади. Арзанда укаси, яъни — бўлажак тоғамиз ҳали хўл этагини белига боғлаб, булоқи бурнини шўриллатиб юрган кезларидаёқ биз уни «тоға демоққа мажбур эдик. У гўёки башорат қилинган келажагини ўша вақтлардаёқ туфлаб белига маҳкам тугиб юрарди, бурнининг шўриллашлари ҳам кароматдан ажаб аломат! Бугун эса, хоҳланг-хоҳламанг, аммо «тоға» демай кўринг-чи, нақд бошингизни ёради. Ҳар гапида икки карра «жиян» деб турганидан кейин, гоҳида ҳам «тоға», ҳам «амаки» деб юборасиз!

Ҳали айтдик: тоғамиз биздан ёш (у бобонинг кейинги хотинларидан), лекин шу ҳолига уруғимиздаги жами улуғларга бош. Гўёки тўқсон еттига кириб оламдан ўтган раҳматли бобомиз авлодимизнинг бор ор-номусини мана шу кенжасига васият қилиб, қулф-калитни ўзи билан олиб кетган («Бобонгизнинг васияти шундай бўлган, жиян, бобонгизнинг!»). Ўлими олдидан эшикни маҳкам тамбалатиб, келажак етти пуштимизга тегишли васиятларини ҳам шунга қолдирган гўё.

Тоғамиз — ўрнига қараб, албатта — бирда куйди-пишди, бирда сипо-соме кайвони; қариндош-уруғда бирон бир майда-катта мажлису машварат унингсиз, унинг маслаҳатию йўл-йўриқларисиз ўтмоғи раво кўрилмайди. Аллақачон иягига бобосоқол битган, невара-чеварали отамиз ҳам у кишимдан маслаҳат сўрамоққа мажбур. Кечқурун девор-дармиён қўшнингизни чақириб бир нафас чақчақлашмоқчи бўлсангиз ҳам тоғадан изн олмоғингиз шарт. («Шу ҳамсоянгиз моли мардумхўррок, жиян, хушёр бўласиз-да. Кечаги бозор денг, битта тирраќи эчкини отасининг нархига пуллади-я, ноинсоф! Тағин ўзингиз биласиз, жиян, айтдим-қўйдим. Бобонгизнинг васияти»). Ўзингиз «билакўрманг», зинҳор-базинҳор. Касофат босиб, бирор йўриқда у кишим ғофил иш тутсангиз борми, ҳеч иккиланмай, тоғамиз энди йўқ, деяверинг. Араз, юзкўрмаслик. Орага қўйган одамингиз бир дунё дилсиёҳлик билан қайтган. «Унақа жиянни билмаймиз, биродар, — деганмишлар. — Бориб айтинг, тоға-поғаси йўқ, ўлган». Азза-базза, бетингизни қаттиқ қилиб ўзингиз рўбарў бўлиб, минг бир тавалло этиб кўринг-чи, бирон иш чиқармикан! «Ҳай, ўзингиз биласиз, ҳай, йўлингизни берсин»лаб тураверади совуққинасига. Охирида зўр-базўр юмшаган бўлади, «Ҳар ишнинг расми бор-да, жиян», дейди худди қарз бергандек қилиб.

Расми шуки, уч-тўрт кишини уйга чақирасиз, тоғани эса шахсан бориб таклиф этасиз. Битта қора қўйнинг, бир неча «оқ қўй»нинг бошини олиб... яраш оши! Бошқаси ҳисобмас — расми шу.

Қариндош-уруғ неки бир маслаҳатга жам бўлса, жумлан давра Ғазанфарбойнинг оғзига қарамоғи, у киши ҳали қадам ранжида этмаган бўлса, истиқболига кўз тутмоғи шарт. Бунақа пайтда тажангроқ отамиз: «Шу укانг!.. — дейди энамизга. — Шу уканг хотиндай майдагап, хотиндай ўшакчи-я!» «Нима қилай, чол? — дейди энамиз ночор жавраниб. — Сизнинг орингизни ортмоқлаб овора-да шўрлик укагинам!».

Ниҳоят, тоқатларни тоқ қилиб Ғазанфарбой келадилар. У келганда эса, отамиз бирдан гирдикапалак бўлиб, «Тўрдан ўтинг, Ғазанфарбой, тўрдан ўтинг»га тушиб қолади. Ғазанфарбой тўрни қўйиб, ранглари бир алвон, опасини, яъники бизнинг энамизни четга имлайди. Маъни-дод асноси у кишининг «Апа-а! Апа-а!» деган, энамизнинг эса, «Нима қилай, укажон, замонаси экан-да» деган нолаю афғонлари эшитилиб туради.

Маълум бўладики, Ғазанфарбойнинг бўй етган жиянлари, яъники бизнинг синглимиз (аммо шу тобда унинг бизга сингил экани асло ҳисобга кирмайди) бугун тағин кўчага бошяланг чиқибди! Уни кўриб оркаш тоғанинг номуси келибди. Бор гап шу. Бўлмасаку, кўча тўла қиз-жувон, шу кунда бошига рўмол ўраганини топиб кўринг-чи! Майли, улар билганини қилсин, ҳар кимнинг гўри бошқа, лекин кимсан — Ғазанфарбойнинг жияни... Ҳай, ҳай!

Бу нақлларни ўқиб, даврдан ортда қолган аллақандай биқиқ бир кимса кўз олдингизга келган бўлса керак. Янглишасиз! Ғазанфар тоғамиз замонавий одам: мактабда меҳнатдан дарс беради, муаллим. Ҳа, «домла» деса ҳам бўлаверади. Дарвоқе, Булғорияда унга шундай деб мурожаат қилганлар. Ишонмасангиз, ана, ўзидан сўранг.

Ўн йиллар бурун у қадрдон ошнаси Ибод сартарош билан, халқаро маданий алоқаларни янада ривожлантиришга ҳисса қўшмоқ ниятида, арзон-гаров йўлланмани чўнтакка уриб, дўст ва биродарлар юрти Булғорияга саёҳатга бориб келган. Мана, ўн йилдан бери, тўрт одам тўпланган жойда шуни нақл қилади. Аллақачон оёғи осмондан бўлиб кетган халқаро сиёсат бобидаги бор бисоти шундан иборат. Айтишича, ўшанда бир булғор унга: «Бизлар ҳам асли туркмиз, домла», деганмиш. Гурунгнинг шу жойида шўх-шалойим укамиз луқма ташлайди: «Ростдан ҳам шундай дедими, тоға? Сизни ростдан «домла» дедими?». Тоғамиз бир сесканганде бўлиб, ўқраяди: «Жия-ан!» Кейин яна: «Жия-ан!» Бу дунёда сўраб бўлмайдиган нарсалар ҳам борлигини, бинобарин, кўпдан-кўп саволларга очиқдан-очиқ жавоб берилмаслигини ҳали билмайдиган бетамиз жиян баттар хуруж қилади: «Домла» деган бўлса, суриштириб кўрмабсиз-да, балки бизга ўхшаб у ҳам қўлингизда ўқиган чиқар? — Бола болалигига тортиб ҳужумнинг бу ёғини сусайтириб юборади: — Уларнинг ота-боболари ўзимиздан бориб қолган, дейишади-ку...».

Сезган бўлсангиз, ҳалидан бери «биз», «биз» деб гапиряпман. Биз деганим — мен билан Амир. Иккаламиз ҳам тоғамизга бирдек жиян: мен катта опасининг, Амир ўртанчасининг фарзанди. Лекин, мен яхши жиян, Амир — ёмон. Менинг ҳамма ишим — мирқуруқ бир соҳани танлаганиму игна билан қудуқ қазийвериб таги заминни илма-тешик қилиб юборганимга қарамай, ҳамон бирим иккига дўнмай шўлтиллаб юрганим, Тошкентдан уйланганиму мусофир бўлиб шу шаҳарда яшаб қолганим — бари-бари яхши, минг бора мақтовларга сазовор, энг муҳими, тоғамизга маъқул; Амирнинг «сайқали замин» Самарқанддаги донғи кетган савдо ўқишларини битириб, ёғли-ёғли жойларда ишлаганию қишлоқда ҳар қанақа шаҳардагидан қолишмайдиган дабдабали иморатлар солиб, амир Олимхондек давр суриб яшаётгани ҳам, шу кунларда айниқса ошиғи олчи туриб тижорат орқасидан дунё кезиб юргани ҳам — бари-бари ёмон, нопоклик, энг муҳими — тоғага маъқул эмас. Негаки...

«Бўлангизнинг зоти паст», дейди тоғамиз. Худога шукр, бўла-бўлаваччаларимиз кўп, аммо ўзидан нари суриб «бўлангиз» деганда тоғамиз фақат Амирни назарда тутади — номини ҳам атамоқни эп билмайди. Бўламизнинг зоти бир тарафи ўзларига тақалиши ҳаммага маълум, лекин бундай пайтда тоғамиз айнан собиқ поччаси — Амирнинг отасини нишонга олади. Бу ота-ўғилдан нозиктаъб тоғамизга нима жабр ўтган — бир худога аён, тўғрироғи, у ёғи мужмал, мунозарали бир гап.

Амир бўламиз — кўнгли очиқ, қўли очиқ, аксарият савдо аҳлига хос киришимли, сал нарсага ён берувчи ҳамиятли йигит. У менга жуда меҳрибон, «бўлажоним»лаб бошига кўтаради. Болаликдан бирга ўсиб, бирор маротаба жанжаллашмаганмиз. Қисқаси, худо берганини биродарлари билан бўлишадиган ҳотамтой, мурувватли инсон. Унинг тоғамизга нисбатан ҳам бирон бир кек-ғаразини сезмаганман, ҳамиша бағрини очиб муомала қилади. Тўғри, андак киноя аралаш, андак пичингу истеҳзо билан. Аммо бунга ҳам тоғамизнинг ўзи айбдор.

Сабаби менга қоронғи бу зиддият тоға-жияннинг ўртасида азалдан бор эди, деса бўлади. Бу, табиатан бир-бирини хуш кўрмаслик — иқи суймасликми ёки арзимас бир нарсадан бошланган болалик аразининг тобора чуқурлашиб адоват чоҳига айланганими, ишқилиб, мен билмайман, билмайман. Бобомизнинг кенжатой-эркатойи хархашаю жанжал эвазига бошқалардан ундирган неки нарсаси бўлса менга илингани илинган эди. «Ўгай» жиян — Амирга эса одатдаги ёвқарашдан ўзга ҳеч вақо йўқ. Бундай чоғларда бечора Амир кўзлари ёшовсираб менга илжайиб турарди. Ҳозир ҳам шундай. Бироқ энди у тоғамизнинг бундай айирмачиликларини кўрганда бепарво, шўхчан кўз қисиб қўяди, холос. Болаликдаги сингари кўзи ёшланмайди.

Тоға-жиян ўзаро ёвлашиб-ёқалашиб юраркан, ўртада менга маза! Иккаласи ҳам мен билан соз. Сезишимча, мени бир-биридан қизғанади, бир-бирининг ғийбатини келиб менга қилади. Бирига суюкли бўла, бирига суюкли жиянман. Гоҳида, шулар мен туфайли ёвлашиб юрмаганмикан, деган ўйларга ҳам бораман. Гўё иккаласи алоҳида-алоҳида менинг олдимда нимадир исботламоқчидек...

Уларнинг менинг тўйимга Тошкентга келиши ҳам қизиқ бир ҳангома бўлган. Манзилдан адашмаслик учун, шаҳарга кираверишда тўй анжомлари ортилган машиналарни бошлаб борадиган бир такси ёллашибди. Инқилоб хиёбонини айланишда йўл бошловчи машина ўтган заҳоти «қизил чироқ» ёниб қолибди. Унинг изидан келаётган «меҳмон» машинани эса милиса тўхтатибди. Одатдаги машмаша: «Нимага қизил чироққа ҳайдадинг?» «Кўрмай қоппиз, кечирасиз». «Қайси бирингни кечирай, правани чўз!» «Ия, олдиндаги таксига индамасдан, бизни — меҳмонни тутасизми, тарафкашлик экан-да?» «У қоидани бузгани йўқ, сиз — буздингиз!» «Ундан орқада қолсак, адашар эдик-да, ака...».

Ахийри, машинада қўр тўкиб ўтирган қудабоши — беқасам чопонли девқомат тоғамиз тушади. Аввал кафтини тўлдириб шошилмай носини отади. «Қани, ошна, тинчликми?» дейди кейин милиса болага, нақд осмондан келиб. «Бизда-ку тинчлик, — дейди милиса бола, — сизда билмадим». «Ҳа энди, бир келиб эдик шаҳрингизга меҳмон бўлиб...» «Сиздақа меҳмон кўп шаҳримда, — дейди милиса бола баттоллигига бориб. — Ҳар бири сизга ўхшаб қоидани бузаверса, шаҳарда шаҳар қоладими, ака!» «Ўв ука, одамгарчилик деган гапларни эшитганмисан? Мусулмон миллатиданмисан ўзи?» Боланинг шу жойда айбгинаси бор экан чоғи, индаллосини айтиб қўяқолибди: «Миллатим... милиса, билдингизми?!» «Билдим, билдим, — дебди тоғамиз уни нозик жойидан тутиб, — кўриниб турибди муомалангдан. Пагонинг ҳам бор экан, ҳали топ-тоза. Ке, ука, правани қайтиб бер, яхшилаб бир дуо қилайлик, мана шу пагонингда осмондагидай юлдуз бодраб кетсин илойим, хўпми?» «Бошни қотирманг, ака, лўлиликни бориб қишлоғингизда қиласиз!» «Ҳўв-в, берсанг — бердинг, бўлмаса, ҳозир Муҳаммад Юсуфнинг олдига бораман!» дейди тоғамиз сўнгги чорасини ишга солиб. (Шоир маччойи саёҳатларидан бирида менга қўшилиб бориб, тоғага меҳмон бўлган, иккаласи роса чиқишиб қолган, тоға уни Тошкентдаги нақд энг довруқли одам деб билар эди — мухлислик дарди ёмон-да!) «Юсуф? Муҳаммад? — дейди йигит милисалигига бориб, беписандлик билан. — Ким у, мулламми?» «Шоир, хомкалла, шоир! «Кўнглимда бир ёр»ни ёзган зўр шоир! Шундай шоирни билмайсан-у, катта шаҳарда ғўддайиб юрганингни қара!» Нодонлигидан мулзам бўлган милиса бола аччиқ устида қўлидаги қоғозга тамға босай деганида тоғамиз оғзидаги носини узоққа тупуриб ,алам билан пўписа қилади: «Ўв-в, ўғилбола, биз томонларга ҳам борарса-ан, қўлгинамга ҳам тушарса-ан бир кун!..» Милиса бола эса умрида Тошкентдан бир қадам нари чиқмаган, чиқиб дунёнинг бир четидаги тоғу тошлар орасида биқиниб ётган аллақандай гадойтопмас гўшага бориб, азза-базза «қўлга тушмоқ» нияти ҳам йўқ.

У зўр ҳафсала билан қўлидаги «ҳайдовчи одамнинг жони»га бигиз ураман деб турганида кейинги машинадан аста Амир бўламиз тушиб келади. Бўламиз савдо ходимларига хос бир эҳтиёткорлик ва мулозамат билан милиса болани четга имлаб, унча-мунча одамнинг тиши ўтмайдиган бир тилда икки оғиз гаплашадию қўл сиқишиб хайрлашув баробари керакли муомалани битиради; ҳайдовчилик гувоҳномасини эсон-омон «қутқариб», уни негадир келтириб тоғамизнинг қўлига тутқазади. Бу ишни атайин қиладими, беихтиёрми, ҳарқалай, аҳмоқ Амир шу ўринда ниҳоятда катта хатоликка йўл қўйганини айтиб ўтмасак бўлмайди.

Улар ўртасида шу тариқа яна бир адоват туғилди. Бу ёқда ҳамма тўй тараддуди билан банд, тоғамиз эса тумшайиб, тунд бўлиб юрди. Кечқурун тўй бошланган қаҳвахонадагина келиннинг сипо, сертавозе тоғаси билан топишиб қолиб, чиройи сал очилгандек бўлди. Икки тоға тўйни эсдан чиқарибми, ўзаро шакаргуфторликка шўнғиб кетди. Аммо буни ҳам худо кўп кўрган экан. Бир маҳал қулоқларни қоматга келтириб даранг-дурунг бошланиб қолмайдими! Гурунг заҳа еганидан ранжиган нозик томон — қуда тоға «Шу, сал пастроқ чалса бўлмасмикан» дея тилак билдирибди. Тўйга масъул томоннинг вакили сифатида жўмард тоғамиз шартта ўрнидан турибди-да, «шовқинчилар»нинг каттасини хурсанд қилиб, муддаога эришибди. Буни кўрганми, кўрмаганми, атайми, атай эмасми — хуллас, ўлгур Амир ҳам бориб ҳалиги йўл билан тоғамизга тескари иш қилиб келибди. Яна қулоқлар батанг! «Ўгай» жиянининг қилмишидан бехабарми, бохабарми, тоғамиз тағин бориб бояги амални қўллабди...

Бу ҳол, бу мусобақа бир неча бор такрорлангач, пулдор рақибига бас келмоғига кўзи етмаганми, умум-кўпчиликнинг раъйи (шулар орасида биз — келин-куёв ҳам бормиз) — шовқинсеварликка қарши бормоқни эп билмаганми ,тоғамиз тўйхонага сиғмай. аразлаб туриб уни тарк этибди.

Уйланган биз-у, орада тоға-жиян талай вақт араз-дураз қилиб юрди. Умуман, уларнинг бир-бирига тумшуқ кўрсатиб юришига баҳона доим тайёр эди.

Мусофирчилик, бобомизнинг жанозасига етиб боролмадим. Маъракаси куни унчалик аҳамият бермабман, кейин қарасам, тағин одатдагидек — тоға бир ёну жиян бир ён. Кечган гапни иккалови икки хил талқин қилиб гапиради.

Бобомизнинг «етти»си куни, эгнида чопон-белбоғ, дарвоза тагида турган тоғамиз нариroқда Амир бўламиз ўзибоп бир-икки жўраси билан ҳадеб ҳиринглашаётганини эшитиб қолибди. Бундай диққат қилса — беҳад ножўя, шаккокона ҳангома. «Саттор, Саттор, — дер эмиш бенамоз Амир узанги-йўлдош жўрасига, — бизнинг бобо билан сенинг момaнг ёшлигида дон олишган, деб эшитиб эдим, ҳозир улар жаннатда топишиб, свидания қилиб юрган бўлса кераг-а, нима дединг?» Ҳиринг-ҳиринг. Куфри ошиб тоғамиз ул шаккок невараларнинг олдига борибди: «Бобонгиз ўлди, жиян, шунга куляпсизми?» «Энди-и, тоға, — дебди Амир баттар тиржайиб, — бобомизнинг тўйи бу». «Тўй бўлса, карнай-сурнай чақиринг. Арзанда қизидан арзанда невараси бўласиз, сиздан лозим».

Амир бўламизни хушламасликка, ўзининг ҳисобича, тоғамизнинг минг бир асоси бор эди.

— Бўлангизнинг зоти паст, жиян, зоти! — дер эди у ҳар гал жизғанаги чиқиб. — Сиз билмайсиз. Ҳеч ким билмайди. Отаси қасамхўр унинг. Бузуқи. Гапирсангиз тилингиз куяди, эшитсангиз, қулоғим битсин илойим, дейсиз. Айтсам — ишонмайсиз. Ўз кўзим билан кўрганман... Эсиз апам! Ўзингиз биласиз, жиян, раҳматли холангиз неча йил тўшакка михланиб ётди. Хотин бу ёқда ҳиқиллаб ётибди, почважонимизни бўлса бир кеча Анор беваникидан чиқиб келаётганида кўриб эдим, жия-ан!.. —. дея фиғон қиларди оркаш тоғамиз. — Буни кўрган кўзларим ўйилиб тушгани йўқ, жия-ан!

— Ҳў қачонги гап бу, тоға! Холамиз раҳматли, мана, ўзингиз ҳам айтиб турибсиз, неча йил ўриндан қимирламай ётди. Эркак киши, нима қилсин, ахир? А кейин уйландику ўшанга.

— Майли, майли, қаршилик йўқ. Лекин, марҳуманинг йил-пилини ўтказиб, сўнгра қилинади-да бунақа ишлар. Расми шундай. А бизни чақирсин эди, олдимиздан бир ўтиб маслаҳат солсин эди. Йўқ, йўқ. Ўлсам, кўкайимдан, чирисам — суягимдан кетмайди бу, жия-ан!

Холамиз ўлганда тоғамиз ўн тўрт-ўн беш ёшларда бўлган. Демак, расмонасини олганда, поччамиз ўшанда ўлган хотинининг укасини — ўн тўрт-ўн беш яшар тирранча қайнисини азза-базза чақириб, уйланиш хусусида унга маслаҳат солмоғи керак экан... Аттанг. Нодон почча!

Бултур меҳнат таътилида қишлоққа борганимда тоғамиздан чиққан илк луқма шу бўлди: «Эшитгандирсиз, жиян, бўлангиз тус қирнинг бошида қаср қурди!». Бошқалар ҳам фақат шуни такрорларди: «Ҳа, ҳа, эшитдингизми, эшитдингизми?»

Эшитдик, эшитдик. Бориб кўрдик ҳам. Ёзнинг куни шабадасида ўтириб бирпас яйрадик ҳам. Барака топсин бўламиз. Лекин, қургани қаср-паср эмас, баҳаво, кўркам манзарали жойга дид билан солинган анчайин бир шийпон, холос. Тевараги ўраб олиб обод қилинган, пастдан сув ташиб дарахт-парахт кўкартирилган, ҳар ёғида гулу чечак чаман, яшнаб турибди.

Бўламиз бизни илк бор бу ерга таклиф қила туриб, келгуси режалари, яъни — тоғда жуда катта, замонавий, керак бўлса, вертолёт ҳам қўнадиган бир дам олиш масканини қуриш нияти борлигини атай кўпиртириб гапирганида ўша даврада мен туфайлигина юрган тоғамиз ҳам бор эди. Таклифга жавобан у киши узун-узун қўлларидан кўкракларида салб ясаб: «Қуллуқ, қуллуқ. Ўзларинг бораверинглар, баҳузур. Биз рози, биз тавба қилдик», дедилар негадир заҳралари учиб. Амир ҳам ортиқ қистаб ўтирмади, унинг писандаю замзамаларига ҳам парво қилмади — эти ўлиб кетган.

Қолган «дарди»ни тоғамиз кейин айтди:

— Ул дабдабаю ул асъасани кўрдингизми, жиян? Ҳайф, ҳайф. Ҳафтанинг етти куни ана шундай маишат. Бир тўда улфати билан қаёқдаги саёқ ўйинчи қизларни элтиб, базми жамшид қилиб ётади. Бу ишларнинг саволжавоби бордир ахир бир кун! Кошоналарига «Амиртепа» деб ном қўйиб олганлар. Бир-икки нордонроқ гап билан изза қилмоқчи бўлсам — қаёқда! «Афғонга ўтаётиб амир Олимхон шу жойда тўхтаб нафас ростлаган экан, ўшанинг номига қўйдик-да, тоға», дейди касофат сув юқтирмай. Сенинг ўша амир Олимхондан нима фарқинг бор? Амир Олимхон ҳам шунчалик давр сурмагандир! Мана, кўриб турасиз, жиян, бу корчалон бўлангиз шу кетишда бутун тоғу тошни эгаллаб, юртимизга ўзининг номини қўйиб юборишдан ҳам тоймайди ҳали! Ўз оғзи билан айтиб турибди-ку!

— Қўяверинг, тоға, — дейман муроса йўлини ахтариб. — Биздан ҳам чиқсин-да! Ҳеч қурса, гиламининг бир чети ўзимизники бўлади, зиён қилмас.

Тоғамиз дафъатан қайнаб кетади.

— Жия-ан! Жия-ан! Тоғангизни билмас экансиз. Шунинг гиламига ўтиргунча, бориб ҳув анови тақрон ерга ўтираман, захга ўтираман, захга!.. — Кейин бирдан, кутилмаганда ҳовуридан тушиб, дард билан, алам билан ўйчан бир овозда пичирлайди: — Жиян, мана, сиз ўқиган, билган олим одамсиз, айтинг-чи, наҳотки, дунё энди шу бўлангизга ўхшаганларнинг қўлига ўтиб кетса?! Радиосиям, телевизориям кечаю кундуз жавраганни жавраган: пул топ, пул топ, қаердан бўлса ҳам, қанақасига бўлса ҳам пул топ, бой бўл, миллионер бўл! Ҳа, маъқул, бой бўлганга, бадавлат бўлганга нима етсин, ахир! Лекин меҳнат билан, машаққат билан, тер тўкиб топилади-да давлат дегани ҳам! Булар айтаётган ҳийла-найрангдан келадиган бебилисқаси куфр эмасми, жиян, ҳаром-ку!

Ёзнинг ўрталарими эди, осмондан тушгандек бўлиб тоғамиз Тошкентга келиб қолди. Тўғри ишхонамга кириб келди. Биз томонда турадиган бир ҳамкасбимизнинг шалақ «Москвич»ида кечқурун уйга келдик. Обу ош, гурунг. Айтишича, тоғамиз атайин биз билан маслаҳат қилгани келибди. Амиртепанинг (бу номга энди ҳамма кўниккан, ҳатто қайсар тоғамиз ҳам!) қоқ тўғрисидаги баланд қирга чиқариб кўшксимон иморат солмоқчи экан, шунга менинг рухсатим керак эмиш. Нега айнан менинг рухсатим? Иморат, менинг номимда бўлармиш-да. Амир бўламизнинг шийпонидан ўтса ўтармишки, асло қолишмасмиш!

Бу таклиф менга аллақандай бачкана, ҳавойидек туюлди. Қолаверса, менда на маблағ, на истак-интилиш бор.

— У ёғидан ғам еманг, жиян, бизга қўйиб беринг, — деди тоғамиз тоғаларгагина хос бир жўмардлик билан. — Сиз бир оғиз «хўп» десангиз бас, у ёғига ишингиз бўлмасин. Қишлоққа борган-қолганингизда ёр-жўраларингиз билан чиқиб бирпас бўлсаям ўйнаб-яйраб келасиз. Бу дунё фақат анови корчалонларники эмас-ку!

Мақсад тушунарли: сен зўрми, мен зўр? Таклифга нима дейишимни билмай, ҳазилга бурмоққа мажбур бўлдим:

— Қургандаям-чи, тоғабой, зўр қилиб қурасиз! Амирники бир қаватли бўлса, бу камида икки ошиёнли бўлиши керак!

— Ана бу бошқа гап, жиян!

Тоғамиз эртаси куни шаҳар айлангани чоғланаркан, кечаги гап шунчаки ҳазил, бошқа бирон зарурроқ иш билан келгандир, деб гумон қилган эдим, кечқурун вокзалдан қўнғироқ бўлди: биз қайтяпмиз, жиян, хайр-хўш.

Қишлоқ янгиликларидан эшитиб турибмиз. Тоғамиз Тошкентдан борибоқ овоза қилиб юборибди: олим жиянимиз бизни роса сийлади! Олим — олим-да, кўчада улоқиб юрган қаллоб тижоратчи эмас-да! Ёр-дўстларини ҳам айтиб, бизни «Волга»сида уйига олиб борди, зиёфат берди, эртаси шаҳар айлантирди. Кейин бир даста юзталикни олдимизга ташлаб: «Тоғабой, — деди, — ўзингиз биласиз, менинг қўлим тегмайди, илмий ишларим кўп, мана шу пулга Бурамақирнинг тепасидан бизга атаб бир жой қилсангиз, анави Амирқулнинг шийпонидан зиёда бўлса, бўлсинки, асло кам бўлмасин! Қанча ақча керак бўлса, тортинманг — бор!»

У ёқдан келадиган бунга ўхшаш лоф-қофларга кўникиб қолганман, парво қилмадим. Аммо, учқур хабарлар тобора жиддий тус касб эта бошлади. Тоғамиз, айтганида туриб, ростакамига ишга киришиб кетганмиш. Бўзбола-бўзбола уч ўғлини сафарбар этиб, Бурамақирга тошу шағал ташиб ётган эмиш. Тоғамизнинг мактабда меҳнатдан дарс беришини айтган эдиму, қўли гул дурадгор уста, топиш-тутиши ҳам шунга яраша мўмайгина эканидан хабарингиз йўқдир ҳали. Боз устига, бобомиздан кенжа ботирга қолган мевазор боғдан чиқадиган даромад ҳар қанақа бойваччаникидан кам эмас.

Айтишларича, бўламизнинг шийпони баҳавороқ жойга қурилган оддий бир бошпана бўлса, «меники» қўш ошиёнли чинакам кўшк эмиш! Буни кўрган Амирбойваччанинг ғайирлиги келиб шийпони ўрнига уч қаватли қаср тикламоқни режалаб юрганмиш. «Айтиб қўйинглар, ўпкасини босиб олсин, — деганмиш шеримард тоғамиз. — Йиқса, бўш келадиган аҳмоқ йўқ, керак бўлса, басма-басига, нарвон қўйиб осмонгача ҳам уй тикламоққа қурбим етади!».

Албатта, бу ажабтовур тоға-жиян ҳақидаги ақл бовар қилмайдиган савдоларни ўқиб, наҳотки, шунақа афандинамо қариндошлар ҳам бўлса, деб куларсиз, таажжубга тушарсиз. Кулманг, таажжубга ҳам ўрин йўқ. У юртнинг одамлари ўзи шунақароқ. Бири тоғам, бири бўлам бўлса, хўш, мен нега унақамасман, уларга ўхшамайман? Чунки мен Амиртепаю (қаранг, энди ҳеч ким ажабланмайди бу номга!) Бурамақирни ошиб ўтиб юрт кўрдим, турфа одам кўрдим, энг кераги — кун чиқишию кун ботишини ўз вақтида кузатдим. Улар эса шу насибдан бебаҳра: умрлари бино бўлиб на кун чиқишини кўрган, на кун ботишини. (Шунда ҳам ҳикмат кўп экан-да, биродарлар). Бу юртда офтоб кеч чиқиб, эрта ботади — кунчиқари ҳам тоғ, кунботари ҳам тоғ. Ана шу чўнг тоғлар исканжасидаги ватанларини улар дунёнинг нақд марказию ўзларини худди осмондан оёқ осилтириб тушган — худонинг меҳрига сазовор бандалардек ҳис этишади.

Бу мардумнинг Амиртепаю Бурамақир оша ўзга дунёларга аралашуви — бамисоли жонбозлик, ҳаёт-мамот иши. Унақа одамни ё ватанфуруш санайдилар, ё қаҳрамон қила улуғлайдилар. Шу ҳисобда тоға-жияннинг икки қирнинг тепасига чиқариб бетма-бет иморат қургани шунчаки кимошди ёки «сен зўрми, мен зўр» ўйини эмас, зинҳор-базинҳор ундай эмас...

Тоғамизнинг оёғига тўсин тушиб кетиб ўсал бўлиб уйда ётганмиш, деган, хабарни эшитдиму «Ўҳ, худо урди!» дея бунда ўзимни айбдор санаб, шоша-пиша йўлга чиқдим. Борсам, ҳовлининг ўртасида қанот ёзган баҳайбат гужум тагидаги супада бетоб деганимиз, оёғи тахтакачланган, лўлаболишга ўмган ташлаганча, ҳув нарида помидор жўякларига сув тараб юрган ўғлига бақириб-чақириб кўрсатма бериб ётибди нарёғини тўс, тез бўл, ювиб кетади; ановининг ҳосилини кўтариб қўй, галварс, чириб йўқ бўлади, ахир!..

Мен кутган нарсанинг бутунлай тескариси чиқди. Тоғамизнинг инқиллай-синқиллай ҳикоя қилишича, гап бошқача бўлган экан.

Амиртепадаги шийпонга ўт тушиб, ёнғин рўй берибди. Эгаси бир ойми-икки ойдан буён тижорат ишлари билан чет элда экан, «ош» жўралари данап-санапларини элтиб бас дегунча базм қуришибди, шунда бадмастлик туфайлими, бебошлик орқасидами, шийпонга ўт кетибди. Хайрият, одам зиён кўрмабди. Эгаси ҳали бехабар, у ҳамон Америкамми, Туркиясидами «дайдиб» юрганмиш.

— Наҳс оралаган-да, жиян, наҳс, — дерди тоғамиз. — Ҳаром пулга келгандан кейин шу-да!

Шумхабарни эшитибдию «менинг» иморатимни чала ташлаб тоғамиз Амиртепага чопибди. Борса — анови тайёрига баковул «ош» жўралардан уруғликка ҳам йўқ, ҳаммаси қочиб кетган. Ҳартугул, худо асраб шийпоннинг омон қолган жойлари ҳам бор экан. Тоғамиз дарров ўғилларини бошлаб бориб, вайронани куйиндилардан тозалатибди; «менинг» иморатимдан ортиб қолган ёғочу тўсинларни элтиб, шийпонни тиклаш-таъмирлашга киришибди. Эрта-индин битираман деганда, болалари мактабда экан, яккақўллик қилибди, тўсин тушиб кетиб, тиззасидан пастини... Эгаси келиб қолмасин деб тиришган-да.

Ҳовлининг бир четидаги ўғлига атаб қурилаётган чала иморатга тикилган кўйи тушунқирамай турганимни кўриб, тоғамиз алам-изтироб билан бўкириб юборди:

— Бўлмаса, келиб мендан кўради-да, жия-ан!

— Йўғ-э, тоға, жин урибдими, ахир! Амир бўламиз унчалик эмас.

— Барибир зоти паст... Майли. Лекин, фалончининг донги донгистонга кетган шийпони ёниб кетибди, деса, кимнинг жияни у, деб сўрайдими мардум — сўрайди! Шу иснодни қандай кўтараман дедим-да, жия-ан! Мана, энди оёқнинг бошига етиб, бу йил анови помидор савил ҳам кечикиб кетди! — шундай деб тоғамиз суғориш ишлари кетаётган пайкалга юзланди-ю, чаён чаққандек бақириб юборди: — Ўв, ўв, мен сенга нима деб эдим, уккағарнинг ули, сувни тўхтат, ахир, томирини ювиб кетади! — Сўнгра, барибир кўнгли тўлмадими, ўзини шартта супадан ташлаб, тахтакач оёғини судраганча, пайкал сари алпонг-талпонг эмаклаб кетди.

Бу бесаранжом жонни энди тўхтатиб бўлмасди. Шу кетишда, агар қўйиб берсангиз, ҳув Бурамақирнинг учида ойналари офтобда ялт-юлт жилоланиб турган томошабоп иморатгаю ундан қайтиб «рақиби»нинг Амиртепадаги касофат шийпонига ҳам эмаклаб бориши мумкин.

Кўриб қўйинг, ана шундай бизнинг тоға!

Янгиликлар Воқеалар Хабарлар

ХАЛҚАРО КЎЗГУ

МУЗОКАРАЛАР КУТИЛМОҚДА

● ТОКИО. Япония Бош вазири Томиити Мураяма «яқин орада» Сеулга ташриф буюриб, Жанубий Корея Президенти Ким Ен Сам билан музокаралар ўтказади, деди журналистлар билан учрашувда мамлакат вазирлар маҳкамаси бош котиби Кодзо Игараси.

Бош котибнинг таъкидлашича, бўлажак музокаралар ҳар икки мамлакат халқлари учун катта аҳамиятга эгадир.

Маҳаллий кузатувчиларнинг тахминига қараганда, Япония Бош вазири билан Жанубий Корея Президенти учрашуви шу кунларда ёки 22-25 июль кунлари бўлиб ўтади.

ЕТАКЧИЛАР ҚОЧИШДИ

● ҚОҲИРА. Жанубий Яман етакчилари шимолликлар томонидан қамал қилинган Адан шаҳрини ташлаб чиқдилар.

РАТА-ТАСС ахборот маҳкамасининг хабарига қараганда, учта кемада номаълум томонга сузиб кетган раҳнамолар орасида Яманни ўзбошимчалик билан демократик республика деб эълон қилган президентлик кенгаши раиси ўринбосари Абдул Раҳмон Ал Жифри ҳамда мудофаа вазири Ҳейтам Қосим Таҳар ҳам бор эди.

ҚАМОҚҚА ОЛИШЛАР ДАВОМ ЭТМОҚДА.

● СИНГАПУР. Камбоджадан чиқариб юборилган Бош вазир ўринбосари шаҳзода Нородом Чакрапонг амалга ошмай қолган давлат тўнтаришига алоқадорлиги тўғрисидаги гапларни инкор этмоқда.

Маълумки, ўтган якшанбада шаҳзода ҳибсга олиниб, Малайзияга қувғин қилинган эди. Ҳозир мамлакатда қамоққа олишлар давом этмоқда.

НАЗОРАТЧИЛАР ФАОЛИЯТИ ТЎХТАДИ.

● ГАВАНА. Гаитидаги вазиятни назорат қилаётган халқаро кузатувчилар ўз фаолиятларини тўхтатишга мажбур бўлдилар.

Улар яқин кунларда мазкур мамлакатни тарк этсалар ажаб эмас. Гап шундаки, Гаити Ташқи ишлар вазирлиги халқаро миссиянинг мамлакатга ташрифи ноқонуний, дея расмий баёнот берди ва улардан фаолиятини тўхтатишни талаб қилди.

РАСМИЙ ТАШРИФ АРАФАСИДА

● МОСКВА. Хитой Халқ Республикаси мудофаа вазири Чи Хаотяннинг Россияга расмий ташрифи кутилмоқда.

Ташриф чоғида унинг Россия мудофаа вазири Павел Грачёв билан музокаралари ва «Россия Федерацияси ҳамда Хитой Халқ Республикаси ҳукуматлари ўртасида хавфли ҳарбий ҳаракатларнинг олдини олиш ҳақида битим» имзоланиши режалаштирилган.

ДАСТЛАБКИ ПРЕЗИДЕНТ

● МИНСК. Бугун сайловчиларнинг 80 фоиз овозини олган Александр Лукашенко Беларусь президенти этиб сайланди.

Унинг мухолифи Вячаслав Кебич эса 15 фоиз овоз олишга муваффақ бўлган.

НАВБАТДАГИ БОСҚИЧ

● ПАРИЖ. Яқинда Парижда Фаластин — Исроил музокараларининг навбатдаги босқичи бўлиб ўтди.

Фаластин Озодлик ташкилоти ижроия қўмитаси раиси Ясир Арофат ва Исроил ташқи ишлар вазири Шимон Перес Франция пойтахтида ўтаётган икки томонлама музокаралардан қониқиш ҳосил қилганларини билдирдилар.

ЁРДАМ КУПАЯДИ

● ТОКИО. Япония Бош вазир ўринбосари Томиити Мураяма Неаполда бўлиб ўтадиган етти буюк давлат раҳбарларининг учрашувида ривожланаётган давлатларга берилаётган моддий ёрдам миқдорини кўпайтириш масаласини ўртага қўймоқчи.

Ривожланаётган мамлакатлардаги иқтисодий қолоқлик кўп ҳолларда минтақавий тўқнашувларга сабаб бўлмоқда. Иқтисодий ҳамкорлик ва тараққиёт ташкилотининг маълумотларига қараганда, ўтган йили Европа давлатлари тарафидан кўрсатилаётган бундай ёрдам миқдори 11,4 фоизга қисқарган.

БИТИМ ИМЗОЛАНДИ

● АНҚАРА. 6 июль куни Туркия ва Болгария ўртасида иқтисодий, техникавий ҳамкорлик ҳақида битим имзоланди.

Битимни икки давлат Президентлари — Сулаймон Демирэл ва Жело Желев имзоладилар. Уч кунлик расмий ташриф билан Туркияда меҳмон бўлиб турган Жело Желев Туркия раҳбари билан биргаликда минтақавий муаммолар ва икки давлат ўртасидаги алоқаларни кенгайтириш ҳақида келишиб олди.

(Жаҳон ахборот агентликлари ва рўзномалардан олинди).

Янгиликлар Воқеалар Хабарлар

● ЁДНОМА

ҲАҚИҚАТ ЙЎЛИ МАШАҚҚАТЛИ

Ўзбек матбуотининг бешигини тебратганлардан бири, атоқли журналист, истеъдодли таржимон, давлат арбоби Муҳаммад Ҳасанов (Мамат Ҳасан) ҳозир тириклар орасида юрганида умр фаслининг 90-баҳорини қаршиларди.

Афсуски, халқимизнинг минглаб асл фарзандлари сингари унга ҳам Аллоҳ берган умрнинг охиригача яшаш насиб этмади. Бор-йўғи 34 ёшида қатағон даврининг қурбони бўлди. У ҳеч қачон ва ҳеч қаерда умидсизликка тушмади. Ҳатто 1937 йил 8 сентябрда зудлик билан дам олиш масканидан чақириб олинганда ҳам, уч кундан сўнг «буржуа миллатчиси» сифатида айбланиб, партия сафидан ўчирилганда ҳам, 27 сентябрга ўтар кечаси оиласи ва фарзандлари кўзи ўнгида ҳибсга олинганида ҳам ҳақиқатга бўлган ишончини йўқотмади. Адолат нурлари бугунми-эртами албатта, адоват ва туҳмат тошларини эритиб юборишига имон келтирди. Зотан, Акмал Икромов, Абдулла Қодирий, Қосим Сорокин, Аъзам Аюб, Зиё Саид каби ўз даврининг етук кишилари билан ҳамдард, ҳамнафас, маслакдош бўлган Муҳаммад Ҳасановнинг бошқача йўл тутиши ҳам мумкин эмасди.

Таниқли қалам соҳиби ўша машъум кеча—ҳибсга олинган куни ва айниқса, қийин-қистовли сўроқлардан кейин кечган умрининг муҳим воқеалари такрор ва такрор кўз ўнгидан ўтган бўлса ажаб эмас...

Отаси Фаттоҳ ва онаси Тоиба Ҳасанова маҳаллий миллат ёшларига сабоқ беришарди. Табиийки, зиёли оиласида ўсаётган жажжи Муҳаммад шу муҳитдан таъсирланмасдан иложи йўқ эди. Шу боис у тенгдошларидан анча эрта хат-савод чиқарди. Аввал ўзбек, кейин рус мактабида ўқиди. Мактабни битирар-битирмас бир йил ичида отаси, онасидан жудо бўлди. Энди рўзғор ташвиши унинг зиммасига тушганди. Зиёли оилани яхши билганлар ёш ўсмирга мададга шошилишди. У Россия Телеграф агентлигининг Тошкент Эски шаҳар бўлимида таржимон сифатида бўлим муҳаррирлари эътиборини қозонди. 20-йилларда «Қизил байроқ», «Туркистон», «Туркистанская правда» газеталарида чоп этилган ўнлаб материаллар уни истеъдодли журналист сифатида элга танитди. «Туркистон» газетаси «Қизил Ўзбекистон» (ҳозирги «Ўзбекистон овози»)га айлантирилгач, у шу даргоҳда ишлай бошлади. Орадан бироз вақт ўтгач, Ўзбекистон ҳукумати ўзбек тилида оммавий деҳқонлар газетасини нашр этиш тўғрисида қарор қабул қилди ва уни амалга ошириш ушбу газета ижодкорларига топширилди. «Камбағал деҳқон» (кейинроқ «Колхоз йўли») газетасига биринчи муҳаррир бўлиш ҳам унинг чекига тушди. Республикада вақтли матбуот тез ривожланаётгани ҳисобга олиниб, Марказқўмда матбуот бўлими ташкил қилинди. Айни пайтда ишдан ажралмаган ҳолда мазкур бўлим мудири ўринбосари вазифасини бажариш ҳам унинг зиммасига юклатилган эди. Шу даврда у матбуот муаммолари, журналист кадрлар тайёрлаш, нашриётлар ишини яхшилаш масалалари билан жиддий шуғулланди. 1929 йилда Москвада ўз соҳаси бўйича махсус курсда ўқиб юрган кезлари ва «Правда» газетаси таҳририятида ишлаган вақтларини унутиб бўладими?! Кейин ВКП(б) Марказқўмида инструктор, Ярославль шаҳар газетасида муҳаррирлик қилди. Бу ердан Тошкентга чақириб олингач «Қизил Ўзбекистон» газетаси масъул муҳаррирлигига тайинланди. У бошлиқ жамоа айниқса саноат, қишлоқ хўжалиги, хусусан, пахтачиликни ривожлантиришга оид долзарб мавзулардаги материалларни кенг ёритди. Мамат Ҳасаннинг ўзи публицистик руҳдаги мақолаларни эълон қилиб борди. Айни пайтда жамият сиёсий-ижтимоий ҳаёти билан боғлиқ ўткир муаммоли материаллар, китоблар таржимаси билан шуғулланди. Марказқўм аъзоси сифатида қалам аҳлининг ташвишларини енгиллаштиришга ҳаракат қилди. Ҳибсга олингунича «Правда Востока» газетаси ва бир вақтнинг ўзида «Муштум» журнали бош муҳаррирлиги вазифаларида фаолият кўрсатди.

«Хўш, қайси айбларим учун мени қамоққа олишди?» деган савол уни доим қийнагани ҳам табиий эди. Дарвоқе, хўш, нима учун? Ҳақни ҳақ, ноҳақни ноҳақ дегани учунми? Ёки қоралланаётган бегуноҳларни ҳимоя қилгани, қонунсизликка, зўравонликка қарши курашгани ёхуд Абдулла Қодирий ҳақида «Ўзбекистонда ҳикоя ва роман яратишда умидли бир қалам билан чиқди» дегани ёки Усмон Носирни «Ўзбекистонимизнинг Пушкини» деб таърифлагани учунми? Балки ҳақиқат, адолат йўлидан четга чиқолмаган, ўз эли ва юрти эрки, мустақиллигини орзу қилганларга ҳомийлик қилгани учун уни қамашгандир?! Ҳар ҳолда, нима бўлганда ҳам бундай фаолият икки дунёда ҳам гуноҳлар сирасига кирмаслигини ўйлаб вужуди титраб кетарди.

Машаққатли ҳақиқат йўли азобларини бирга тортган Мамат Ҳасаннинг умр йўлдоши Роҳила Ҳасанова ҳам энди йўқ. Уларнинг катта қизи Аида Ҳасанованинг таъкидлашича, Роҳила ая умрининг охиригача (1992 йил) эри қайтиб келишидан умидвор бўлиб яшаган. То 1956 йилгача яъни, оталари оқлангунча «халқ душмани»нинг болалари тазйиқ остида бўлганликларини у кўзида ёш билан эслайди.

— Отамизнинг қаерда, қачон ва қандай қилиб дунёдан кўз юмганини ҳанузгача билмаймиз,— дейди у.— Аммо шунга қарамасдан онамизнинг васиятини бажо келтириб, Оқтепа қабристонидаги волидамиз қабри ёнига отамизга ёдгорлик тоши ўрнатдик.

— Дадам театр, мусиқани севиш билан бирга техника янгиликларидан доим хабардор бўлиб турарди,— деб эслайди унинг ўғли, собиқ моҳир учувчи, ҳозир эса меҳнат фахрийси Марат Ҳасанов. — Ўзбекистонимиз келажакда самолётсозлик, радиотехникада ва коинотни ўрганишда катта муваффақиятларга эришади, деган гапни такрорлашни яхши кўрардилар.

Адибнинг кенжа қизи Нейла Ҳасанова ҳам эндиликда меҳнат фахрийси. У отасини кўрмаган—туғилганининг иккинчи куни Мамат Ҳасанни ҳибсга олишган. Ота дийдорига тўймаган бечора фарзанд ўшандан бери унинг суратига тикилади.

Агар Мамат Ҳасан адолатсизлик қурбони бўлмаганида ҳозир мустақил Ўзбекистон келажаги учун ўткир қалами билан ўз улушини қўшаётган бўлармиди?!

Абдунаби МАННОПОВ, Юнус ЗИЁДОВ,
«Ўзбекистон овози» мухбирлари.

ТУМАНЛАРАРО МАДАНИЯТ КУНЛАРИ

Қорақалпоғистон Республикаси Олий Кенгаши, Вазирлар Кенгаши Ўзбекистон Республикаси мустақиллигининг уч йиллигини муносиб нишонлаш мақсадида шаҳар ва туманларда маданият кунлари ўтказишга қарор қилган эди. Яқинда Тўрткўлда Чимбой тумани маданият кунлари бўлиб ўтди. Ҳоким Б. Абдуллаев раҳбарлигидаги чимбойлик маданият кунлари қатнашчиларини Тўрткўлда ҳоким Г. Ҳожиев, шунингдек, шаҳар ҳокимлиги, Ўзбекистон ХДП туман кенгаши ва жамоат ташкилотлари раҳбарлари кутиб олдилар.

Азиз меҳмонлар фашизмга қарши урушда қаҳрамонларча ҳалок бўлган жангчилар хотирасига ўрнатилган ёдгорлик пойига гулчамбарлар қўйишди. Шундан кейин маданият кунлари қатнашчилари саноат корхоналари, давлат ва жамоа хўжаликларида бўлиб ишчилар, пахтакорлар ва чорвадорлар билан учрашдилар, тажриба ўртоқлашдилар. Санъат саройида бўлиб ўтган тантанали йиғилишда меҳмон-у мезбонларни Қорақалпоғистон Республикаси Олий Кенгаши Раиси У. Аширбеков қутлади ва галдаги ишларида муваффақият тилади.

Қорақалпоғистон Республикасида туманлар ва шаҳарлараро маданият кунлари давом этмоқда.

Рейимбой ЕШИМБЕТОВ,
«Ўзбекистон овози» мухбири.

«Эсдалик учун бир суратга тушайлик...»
Нурмамат АЛМУРОДОВ олган сурат-лавҳа.

«Прогноз» фирмаси Тошкент шаҳрининг исталган туманида кўчмас мулкларни (квартиралар, ҳовлили уйларни) Сиз учун, ўзингиз олмоқчи бўлган баҳоларда харид этади, қисқа муддатларда ҳужжатларни расмийлаштиради, шунингдек давлат корхоналарини хусусийлаштиришда ёрдам кўрсатади.

Тошкентдаги телефон: (3712) 41-46-50.
Факс (3712) 44-26-03 «Прогноз».

● ЮЗМА - ЮЗ

Айни кунларда юк ва йўловчилар ташишнинг асосий воситаси темирйўл наклиёти (транспорти) бўлиб қолгани ҳаммага аён. Мамлакатимизнинг тўрт тарафига чўзилиб кетган темир изларни халқ хўжалигининг қон томирларига, одамлар тирбанд вагонларни ёруғ манзилларга тортиб борувчи паровозу электровозларни дийдор ва соғинч элчиларига қиёс қилишлари бежиз эмас. Бугунги ҳаётимизни ана шу ишончли, беминнат транспортсиз тасаввур қилиш қийин. Бу галги суҳбатимиз темир йўл ва ҳаво йўлларида йўловчиларнинг шахсий ҳамда мулкий хавфсизлигини таъминлаш, юкларни турли талончи ва ўғрилардан муҳофаза қилиш, бекат ва қўналғаларда жамоат тартиби ва осойишталигини сақлаш хусусида бўлди.

«ЮРТНИНГ ДАРВОЗАСИ ВА ҲУШЁР ПОСБОНЛАРИ БОР»

— дейди республика Ички ишлар вазирлиги Наклиёт бошқармаси бошлиғи, милиция полковниги Анвар Бадалбоев

— Яқин-яқинларгача кўпчилик мамлакатимиз шимолида Чинкелди деган бекат борлигини билмасди. Юртимизнинг давлат чегаралари тайин бўлгач, бу кичкина аҳоли пункти ўзига хос остонага айланиб қолди. Яъни, Қозоғистон орқали Европадан келаётган темир йўл транспорти воситалари шу ерда тўхтатилиб, қабул қилиб олинади. Маълумки, собиқ Иттифоқ даврида барча темир йўл тармоқлари ягона тизимга бўйсунарди ва бундай хизматга эҳтиёж йўқ эди.

Шундай қилиб, 1992 йил январидан республика Ички ишлар вазирлиги ихтиёрида бошқарма қайта ташкил этилди. Энди унинг вазифаси ва масъулияти бутунлай ўзгарган. Биз мустақил, суверен давлат ҳудудида темир йўл ва ҳаво йўлларининг хавфсизлигини таъминлашимиз керак.

— Ҳозир йўловчилар, асосан поездларда сафарга чиқишяпти. Бу ҳол, шубҳасиз, бошқарма ходимларига қўшимча масъулият юклайди...

— Ёнилғи, мойлаш ашёларининг танқислиги туфайли автобус ва самолётлар қатнови камайгани ёки йўл ҳақининг қимматлашиб кетгани бор гап. Ана шундай шароитда темир йўл транспортининг нисбатан арзон ва ишончли восита бўлиб қолгани ҳам табиий. Ҳақиқатан ҳам поездда қатновчи йўловчилар оқими кучайди. Кассадан сотилган билетлар асосида таққослайдиган бўлсак, ўтган йилда 1992 йилга нисбатан 2 миллион нафар кўп пассажир ташилган. Бу йилда режадаги 20 млн. эмас, қарийб 24 млн. йўловчига хизмат қилишга тўғри келади. Бундай ҳол, аввало, Ўрта Осиё темир йўл бошқармаси маъмурияти ва жумладан, биз учун ҳам жиддий муаммоларни келтириб чиқариши тайин. Бироқ биз ташвишлар олдида қўл қовуштириб ўтирмаймиз. Шуниси борки, бирор манзилга йўл олган кишининг нияти ҳар доим ҳам холис бўлавермайди. Айниқса, қўшни давлатлардаги нотинчликлар туфайли шубҳали йўловчилар кўпайиб кетди. Улар истаган пайтда бирор нохушликни юзага келтириши мумкин. Бундай ҳолларнинг олдини олиш мақсадида назорат кучайтирилди, қўшимча кучлар сафарбар этилди. Олайлик, қўшни Тожикистондан келаётган йўловчилар фақат тижорат молларини эмас, балки турли даражадаги ўқотар, совуқ қуроллар, гиёҳвандлик ашёларини ҳам олиб ўтишга ҳаракат қилишади. Биз вазиятни ҳисобга олиб, халқаро нормаларга амал қилган ҳолда Сариосиё бекатида, қатъий текширувни жорий этдик. Яна чипталарнинг ҳужжат асосида сотишни йўлга қўйиш ҳам бетайин одамлар йўлига тўсиқ қўйди.

— Гап ўз-ўзидан дайдиларга келиб тақаляпти. Уларга муносабат ўзгардими?

— Сир эмаски, Ўзбекистонимизнинг қулай об-ҳаво шароити, қолаверса, турмуш тарзининг барқарорлиги маконсиз, саёқ одамларни оҳанрабодек жалб этиб турибди. Олдинлари бундай кишилар ўзига хос тарзда кутиб олинган, ҳатто илтифот кўрсатилган. Биз бундай нолойиқ тартибларни чиппакка чиқардик, масалага миллий тамойиллар асосида ёндашдик. Маълумки, халқимиз қанча очиқ кўнгил, сахий бўлмасин, исқиртликдан жирканади. Аввало, бундайларни мамлакатимиз ҳудудига киритмаслик чоралари кўрилди. Йўлини қилиб ўтиб қолганлари ҳам қаттиқ назорат остига олинди ва тегишли чоралар кўрилди.

— Сиз юқорида йўловчилар ташиш билан боғлиқ муаммоларни тилга олдингиз. Уларни бартараф этиш йўллари кўриляптими?

— Табиий сабабларга кўра поездларда қатновчилар сони ортиб борар экан, улар хавфсизлигини таъминлашнинг чораларини кўриш керак. Жумладан, янги йўналишлар очиш, пассажир вагонларни кўпайтириш йўловчиларнинг ўз манзилларига омон-эсон етиб боришларини таъминлаган бўларди. Масаланинг бу томони кўпроқ Ўрта Осиё темир йўллар бошқармасига боғлиқ. Биз бошқарма бошлиғи В. Желтоуховга ёзган хатимизда 85-Тошкент—Москва поездини ўн кун мобайнида текширганимиз натижаларини таҳлил қилганмиз. Унда кўплар жорий этилган қоидаларни бузишда қўлга тушгани, билетли кишилар поездга чиқа олмай қолгани, вокзал майдонидаги тартибсизликлар айтилган. Шулардан келиб чиқиб, биз поездларни жўнашдан бир соат олдин қўйишни ҳамда, қўшимча рейс очишни таклиф қилганмиз.

— Қатнов жойларида жамоат тартибини сақлаш, осойишталикни таъминлаш мақсадида турли тадбирлар ўтказилади. Бу аслида, тартиббузарларга қарши курашнинг ўзига хос йўли. Шундай тадбирлар қандай натижалар беряпти?

— Иш усулларимиздан бири — мақсадли жараёнлар ташкил қилиш, уларнинг натижаларини таҳлил қилиб, янги режаларни белгилаб олиш. Ўтган вақт мобайнида умумий хизмат йўналишидан келиб чиқиб, шартли номлар билан бир қанча жараёнлар уюштирдик. Оқибатда темир йўл транспортида юриш қоидаларини бузиб, ўзи билан ўқотар ва совуқ қуроллар, гиёҳванд моддалар каби бир қатор таъқиқланган буюмларни олиб юрган кўплаб тартиббузарлар қўлга олинди. Натижаларни ҳозирча фақат рақамлар билан ифодалаш мумкин. Негаки, тортиб олинган ҳар бир ғайриқонуний ашё ёки гиёҳванд модданинг салмоғида ходимларимизнинг масъулияти, фидойилиги яширинган бўлади. Қолаверса, бир гугурт чўпи билан дунёга ўт қўйиб юбориш мумкин бўлганидек, бир ўқотар қурол нечта бегуноҳ одамнинг жонига зомин бўлиши мумкин. Шундай қилиб, ўтган йилда линиялардаги ички ишлар бўлимлари томонидан 11 та ўқотар қурол (АКМ автоматлари, пистолетлар, қирқма милтиқлар), 54 та совуқ қурол, бу йил биринчи чоракда 3 автомат, 4 пистолет, 6 жанговар граната, кўплаб патронлар мусодара қилинди.

— Гиёҳванд моддаларни ташишга қарши кураш энг долзарб вазифалардан бири. Бу борада ҳам ташвишлар кам бўлмаса керак?

— Ўзбекистон ўз жуғрофий ўрни жиҳатидан энг муҳим қатнов йўллари кесишган нуқта. Шундай экан, Осиёдан Европага йўл олган гиёҳвандликнинг «қора карвони» мамлакатимиз ҳудудидан ўтиши аниқ. Биз бу вазиятни тўғри баҳолай олганмиз ва керакли тадбирларни кўриб қўйганмиз.

Ходимларимизнинг саъй-ҳаракати билан ҳар куни кўплаб гиёҳфурушлар қўлга олинмоқда. Ўтган йили таркибида гиёҳванд моддалар бўлган 949 килограмм турли зарарли хом ашёлар мусодара қилинди. Унинг 30 килограммдан кўпроғи қора доридир.

Дунёда оқ ўлим — гиёҳвандлик оғир фожиалар туғдираётган ҳозирги шароитда бу балонинг мусаффо юртимизга кириб келмаслиги учун барча чораларни кўриш имконияти бор.

Шукрулло АЛИҚУЛОВ суҳбатлашди.

● *Жаҳон футбол чемпионатида*

ТЎРТ ДАЪВОГАР

Энг мафтункор мусобақа — жаҳон футбол чемпионати марра сари яқинлашмоқда. Яна тўрт учрашувдан кейин жаҳон чемпиони номига сазовор бўлган футбол жамоаси аниқланади. Бир ой давомида еттита учрашувда муваффақиятли иштирок этиб, ғолиблик супасига кўтарилган чемпионнинг қайси мамлакат футболчилари бўлишлиги ҳақида ҳар ким ҳар хил фикр билдирмоқда. Ҳозирча чемпионликка тўрт жамоа даъвогарлик қилмоқда.

Чорак финал учрашувларини қизғин, муросасиз ҳамда кутилмаган воқеаларга бой бўлиши табиий. Боиси, мухлислар умид боғлаган ва тахмин қилган жамоалар қолиб бошқа мамлакат вакилларини курашни давом эттириши кўпчиликни ҳайратга солмоқда. Хусусан, учрашувларни мағлубиятсиз давом эттириб келаётган Олмония футболчиларини чорак финалда қоқилишини ҳеч ким кутмаган эди. Зеро, Болгарияда тарқалган гап ўринли бўлиб чиқди. Бу мамлакатдаги: «Болгар футболчиларини финалгача ҳеч ким тўхтатиб қололмайди», деган башорат ижобатга айланадиган кўринади. Бўлмаса, Олмония футболчилари шиддатли курашда болгар терма жамоасига 1:2 ҳисобида имкониятли бой берармиди? Ўз гуруҳида ўтказилган саралаш ўйинида Нигерия футболчиларидан (0:3) енгилган болгарларнинг эса омадлари чопмоқда. Ким билади дейсиз, бу кетишда улар Италия футболчиларини ҳам доғда қолдиришар.

Маълумки, Италия футболчилари ҳам саралаш ўйинларида мағлубият аламини тортган жамоалардан ҳисобланади. Улар Ирландия футболчиларига (0:1) имкониятни бой беришган бўлса-да, нимчорак учрашувида ғалаба қозониб, курашни давом эттирмоқдалар. Бу сафар Италия футболчилари Испания терма жамоаси билан майдонга тушди. Ярим финалга чиқиш учун курашда италянларнинг омадлари келди. Улар 2:1 ҳисобида ғалаба қозондилар.

Бразилия футболчиларининг чемпион бўлишлари ҳақида башорат қилганларнинг сон-саноғи йўқ. Ҳозирча Бразилия футболчилари мухлислар ишончини оқлашмоқда. Улар учрашувларни мағлубиятсиз давом эттирмоқдалар. Чорак финалда Голландия футболчилари билан тўп сурган бу жамоа Лотин Америкасига хос услубда ўйин кўрсатиб, мухлисларни мамнун этди. Айниқса, Ромарио билан Бебетонинг ўйинлари олқишларга сазовор бўлди. Бу учрашувнинг иккинчи қисмида дарвозаларга бешта тўп киритилди. Бразилия ўйинчилари ҳисобни очиб, Голландия дарвозасига кетма-кет икки марта тўп йўлладилар. Лекин голландлар ҳам бўш келишмади. Ҳисобни тенглаштиришга муваффақ бўлишди. Учрашув тугашига бир неча дақиқа қолганида Бразилия футболчилари яна шиддат кўрсатиб, ғалабани ўз фойдаларига ҳал қилишди.

Руминия—Швеция учрашувида дарвозаларга 13 та тўп киритилади, деб ким ўйлабди дейсиз. Ҳар иккала жамоа ҳам курашни давом эттиришга, бош совринга даъвогар бўлишга ҳаракат қилаётгани кўриниб турди. Аввалига швед ўйинчилари ўзларини кўрсатиб, дарвозани нишонга олдилар. Кейин руминлар ҳисобни 1:1 га етказишди. Учрашувнинг иккинчи қисмида юз берган бу манзара қўшимча 30 минутлик ўйин ўтказишга сабаб бўлди. Томонлар яна биттадан тўп киритдилар. Кейин 11 метрлик жарима тўплари тепишга рухсат этилди. Жарима майдончасидан тепилган тўпни ушлаб қолиш осонмаслиги ҳаммага аён. Бу борада шведларнинг омадлари келди. Улар 7:6 ҳисобида ғалабага эришдилар.

Шундай қилиб, чорак финал учрашувида иштирок этган 8 жамоанинг тенг ярми ўйиндан чиқишга мажбур бўлди. Швеция, Болгария, Бразилия ва Италия футболчилари эртага ярим финал учрашувларида куч синашадилар. Хусусан, «В» гуруҳидан чиққан Бразилия ва Швеция терма жамоалари яна ўзаро рўбарў бўладиган бўлиб туришибди. Маълумки, гуруҳ ғолиби бўлиш учун курашда бу жамоалар 1:1 ҳисобида ўйнашган эди. Болгария—Италия ўртасида ўтказиладиган ярим финал ўйинига ҳам мухлислар зўр қизиқиш билан қарашмоқда. Хуллас, финалга кимлар чиқади-ю, кимлар 3-ўрин учун ўзаро беллашиши якунловчи тўрт ўйинда ойдинлашади.

Ҳайдар НОСИРОВ.

● *Китоб жавонингизга*

Ибн Сино номидаги (Тошкент) нашриёт Самарқанд тиббиёт институти 2-болалар касалликлари кафедрасининг мудири, профессор Ўктам Эшқобулов ва тиббиёт фанлари номзоди Аҳмад Маҳмудовларнинг «Болалар касалликлари» номли дарслигини чоп этди.

Дарсликнинг қиммати, маърифий, таълимий аҳамияти катта. У ўзбек тилида миллий қадриятларимиз эъзозланган ҳолда ёзилган илк дебоча асардир. Шу пайтгача мавжуд бўлган қўлланма ва дарсликлар рус тилида ёки таржима асар бўлиб, «Ўзбекистон иқлим шароитининг таъсири халқимизнинг урф-одатлари билан боғлиқ ҳолларнинг болалар саломатлигига таъсирини акс эттирмасди», дейилади дарсликнинг сўз бошисида.

ДЕБОЧА ДАРСЛИК

Китобхонни, талабаларни беҳад хурсанд этадиган томони шундаки, дарсликда тиббиёт оламининг буюк донишмандлари, Шарқнинг қомусий олимлари Абу Бакир Муҳаммад ибн Закариё ибн Яҳё Ар-Розий (865—925), Абу Али ибн Сино (980—1037) ва бошқаларнинг болалар касалликларини аниқлаш, ташхис қўйиш ва даволаш услублари ҳақида кенг, атрофлича илмий маълумот берилган.

Дарсликнинг «Болалик даврлари», «Бола организмининг анатомик-физиологик хусусиятлари», «Болалик даврининг касалликлари», «Чақалоқлик даврининг касалликлари», «Юракнинг туғма нуқсонлари», «Болалик даврининг юқумли касалликлари» каби боблари илмий мушоҳадаларга бойлиги билан китобхонларга, талабаларга атрофлича бой билим, маълумот беради.

Марди СУВОНОВ,
тиббиёт фанлари номзоди, доцент.
Лутфулла МАМАСОЛИЕВ,
журналист.

Тошкент шаҳар Г. Димитров номли 9-ўрта мактаб томонидан Хабилов Жаҳонгир Ҳакимович номига берилган А № 430202 номерли аттестат йўқолганлиги учун бекор қилинади.

ЎТГАНЛАРНИНГ ОХИРАТИ ОБОД БЎЛСИН!

«Ўзбекистон овози» таҳририяти жамоаси газетанинг собиқ бош муҳаррири Ўктам Усмоновнинг турмуш ўртоғи **Шарифа АБДУРАЗЗОҚОВА**нинг вафот этганлиги муносабати билан марҳуманинг оила-аъзоларига чуқур таъзия изҳор этади.

Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси Кимё институти жамоаси кимё фанлари номзоди **Маъмур АҲМЕДОВ**нинг вафот этганлиги муносабати билан марҳумнинг оила аъзоларига ва яқинларига чуқур таъзия изҳор қилади.

Ўзбекистон саноат ва хўжалик қурилиши давлат корпорацияси кенгаши, ижроия аппарати ва жамоалари Бухородаги 163-трест бошқарувчиси К. С. Ҳожиевга падари бузруквори **САИД ҲОЖИ ўғлининг** вафот этганлиги муносабати билан чуқур ҳамдардлик билдирадилар.

МУАССИС: ЎЗБЕКИСТОН ХАЛҚ ДЕМОКРАТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КЕНГАШИ

«ЎЗБЕКИСТОН ОВОЗИ»

Бош муҳаррир Азим СУЮН.

Таҳрир ҳайъати: Абдулла ОРИПОВ, Абдулҳафиз ЖАЛОЛОВ, Азиз НОСИРОВ, Аслиддин БОЛИЕВ (масъул котиб), Зиёд ДАВРОНОВ, Ислом ШОҒУЛОМОВ, Каримжон РИХСИЕВ, Миршароф МУҲСИМОВ, Олимжон НАЗАРОВ, Тўхтамурод ТОШЕВ (бош муҳаррир ўринбосари, «Осиё бозори» иловаси учун масъул), Шоқосим ШОИСЛОМОВ, Шуҳрат ЖАББОРОВ (бош муҳаррир ўринбосари).

Мафкура ишлари ва партия ҳаёти бўлими — 33-20-36, 32-54-35.
Иқтисодиёт бўлими — 33-47-80, 32-54-27.
Парламент фаолияти ва ҳуқуқ бўлими—33-54-55, 32-55-06.
Адабиёт, фан ва маданият бўлими — 33-07-20, 32-57-19.
Хатлар ва оммавий ишлар бўлими — 33-11-49, 33-76-04.
Ахборот ва спорт бўлими — 33-12-56, 32-55-16.
Тижорат, эълонлар — «Осиё бозори» редакцияси — 33-41-89, 32-55-70, 33-38-55, 32-54-12.
Қабулхона — 33-65-45, 32-55-15.

ВИЛОЯТ МУХБИРЛАРИ:
Андижонда — 5-27-11; Бухорода — 3-54-87; Гулистонда — 2-26-22; Жиззахда — 3-31-86; Навоийда — 3-74-76; Наманганда — 6-43-43; Нукусда — 7-58-83; Қаршида — 3-25-79; Қумқўрғонда — 52-624; Самарқандда — 35-22-90; Урганчда — 6-72-60; Фарғонада — 6-3716.

● Рўйхатдан ўтиш тартиби № 000120.
Газета офсет усулида А—2 форматида босилади.
Ҳажми 2 босма табоқ.
Босишга топшириш вақти — 21.00.
Г—1037 т. 72841 нусхада босилди.
Навбатчилар: Ҳ. НОСИРОВ, Ҳ. ЭРМАТОВ.

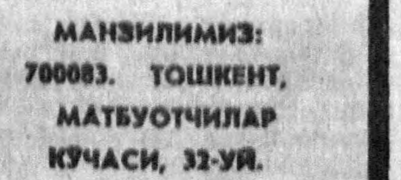

МАНЗИЛИМИЗ: 700083. ТОШКЕНТ, МАТБУОТЧИЛАР КЎЧАСИ, 32-УЙ.

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили «БуюкТурон» кўчаси 41-уй. топширилди — 0045. 1 2 3 4 5 6.